

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

**Monumentul poetului
Alexei Mateevici,
or. Căinari**

Virginia Boncev, *directoarea Școlii de arte „Valeriu Hanganu”, or. Cantemir*

PAVEL POPA

Lăcrămioara — dulceță; întoarcere la fericire; puritate perfectă; umilință... 1
Calendar cronologic.....3

dr. hab. VICTOR GHILAȘ Izvoare ale doinei ca specie reprezentativă
a genului liric în folclorul muzical neocazional.....6

ANA BOTEZAT Zâmbesc Copiii — Zâmbesc și Cărțile.....10

TAMARA LARII Eu citesc, deci sunt talentat.....10

ION DOMENCO Hanganu ne-a adunat mereu la Hora Neamului.....11
Cu har și suflet, prin lumea eternă a muzicii.....23

DORINA ROTARI Sărbătoare la Căinari.....12

ANGELA IONEL Scriitorul Grigore Adam — un centenar de la naștere 13

dr. TATIANA BUTNARU Din cartea „Arhipelagul ninsorilor” 14

LARISA SULEIMANOV Destinul împlinit al unui bibliotecar de vocație....15

ANGELA CRUCICHEVICI „Mărțișor — 2014” a reunit talentele r. Ocnița ...16

VARVARA RUSU Să-mi cânti, frumoasă primăvară.....17

dr. VASILE BAJOREANU Lansare de carte 18

TATIANA FOLIUȘNEAC Cărțile sunt memoria omenirii 18

CRISTINA PROCOPENCO 50 de mărțișoare pentru r. Șt. Vodă 19

SVETLANA CERNEGA Istoria de succes — inovație în bibliotecă.....20

ALEXANDRA SOCOL Concepte ale bibliotecii moderne 20

INA DODON, MARGARETA GLIGOR
Săptămâna Cărții și a Lecturii pentru Copii la BPR „Mihai Eminescu”, Fălești...21

COLECTIVUL BIBLIOTECII PENTRU COPII DROCHIA
Și toate vin din veșnicie 22

VICTORIA VASILOS Distincții pentru două voci calde 24

NADEJDA CUCU Însetați de arta populară, îndrăgostiți de frumos.....24

ION DORU Păstrând tradițiile și datinile de secole ale neamului.....25

ANGELA OLĂRESCU Lut... Foc... Inspirație.....26

IULIA BANARI Poetul cu dorul de țară în suflet 27

SERGIU CUMATRENCO, VALENTINA ROTARU
Chipul și faptele lui luminează și azi 28

LIDIA ZMEU Dumitru Matcovschi — crainicul reînvierii noastre.....29

VERA OXENTE un dor... o amintire... un trecut... 30

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE”

nr. 5 (35) mai 2014

Adresa: mun. Chișinău, str. București,
68, of. 313, 314

Tel.: (+373 22) 20-25-53

Mob.: (069) 39 24 98 (redacția)

Fax: (+373 22) 20-25-55

E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național
de Etnografie și
Istorie Naturală

dr. hab. Victor Ghilaș, AȘM

Claudia Șerșun,
Ministerul Culturii

Mariana Cocieru, AȘM

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Veronica Caraulan,
Direcția Cultură mun. Bălți

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii

Tudor Grigoriță,
Secția Cultură Ialoveni

Cristian Șarban,
design, tehoredactare

Editura „Notograf Prim” s.r.l. /
Tipografia F.E.P. Grafama Libris s.r.l.

Lăcrămioara – dulceată; întoarcere la fericire; puritate perfectă; umilință...

Cea de-a cincea lună în calendarul nostru este mai sau popular numită Florar (*de la flori*), în unele localități Frunzar. În tradiția populară este considerată drept luna ierburilor asemuită cu presupunerea că Raiul coboară pe pământ și luna florilor, pentru că câmpiile înverzite sunt acoperite cu flori de diferite culori.

Una dintre multele flori care prin farmecul ei vestește primăvara este Lăcrămioara, comunicând lumii că timpurile friguroase ne-au părăsit, iar zilele calde treptat își ocupă locul binemeritat.

Lăcrămioara reprezintă o „mică plantă erbacee cu florile mărunte, albe, plăcut și puternic mirositoare, de forma unor clopoței”¹ [p. 494], care prin clinchete produc o muzică înălțătoare și totodată criteriu al armoniei universale.

Floarea respectivă se întâlnește în regiunile cu temperatura domoală din Emisfera Nordică în Asia, Europa și în Estul Statelor Unite, la noi, crește în locuri umbrite cu multă umeditate - pădure, crâng, tufărișuri, lunci, pe deal și pe șes și înflorește în perioada aprilie-iunie.

Științific Lăcrămioara este numită *Convallaria majalis* cu proveniență latină, *convallaria* are semnificația de „vale”, iar *majalis* - „luna mai”, posibil o referire la locul originar și timpul de înflorire a ei. În popor i se mai zice *mărgăritar*, *dumbrăvioară*, *lăcrămiță*, *lilion bun*, *floarea turcului*, *clopoțel sau iarba Sfântului Gheorghe* (zeu al vegetatiei, protector al naturii înverzite...)

Culoarea florii Lăcrămioara este albă, simbolizează puritatea, calmitatea, castitatea, inocența și

este comparată cu cel al rochiei miresei care semnifică curățenia, tandrețea și demnitatea, sensibilitatea, bucuria, încrederea, frumusețea deosebită, gingășia, pasiunea femeii, iar puritatea ei este asemuită cu cea a lacrimii. Se presupune că numele Lăcrămioara provine de la lacrimă, fiind comparată cu apele cerești, cu stropul de rouă. Egiptenii credeau că omul este zămislit din lacrima zeului solar. Lacrimile zeiței Isis, vărsate la moartea soțului și fratelui său Osiris, au acoperit albia Nilului cu ape fertilizante. „Legende românești vorbesc despre lacrima fecundantă a Maicii Domnului; căzând pe pământ, ea se transformă în perlă sau floare”² [p. 85].

Plantă Lăcrămioara posedă o înălțime de 15–25 cm, tulpină ramificată în două frunze mari de culoare verde închis. În popor, culoarea verde închis reprezintă speranță, culoarea naturii. În simbolistica creștină această culoare semnifică distanța egală de albastrul cerului de roșul iadului.... Se zice că crucea lui Iisus Hristos - simbol al speranței de mântuire, a fost adesea reprezentată ca fiind de culoare verde. În conștiința populară, verdele este conceput ca ceva necopt, ne maturizat. Culoarea respectivă mai este considerată și culoarea apei simbolizând nădejdea, puterea și longevitatea. Cunoscutul folclorist român Ivan Evseev asemuiește culoarea verde cu „culoarea regelui vegetal, verdele simbolizează viața, primăvara, tinerețea, speranța, norocul, bucuria, longevitatea, imortalitatea. Produce asupra omului o acțiune de calmare și liniștire, <...> verdele e o culoare feminină, aso-

ciată la chinezi principiului yin”² [p. 298]. Nu întâmplător, în tradiția noastră întâlnim o mulțime de expresii populare ca: „frunză verde”, „foaie verde”, „a vedea stele verzi”, „cai verzi pe pereți”, „verde ca veninul” - exprimări tradiționale folosite cu variate sensuri: înrubedenite cu universul, cu cântecele populare, cu folclorul literar etc, toate aceste însușiri sunt parte componentă a etnicii noastre legată de natura care ne împrejmuiește.

Excepționalitatea simbolismului florii Lăcrămioara demonstrează întruchiparea tăriei și rezistenței, speranței, încurajării, purificării prin suferință. Una dintre multiplele legende povestește că lăcrămioarele au prins la viață din lacrimile Evei, când laolaltă cu Adam au fost izgoniți din Grădina Eden (locul unde primul om, Adam, și nevasta lui, Eva, au trăit după ce au fost creați de Dumnezeu). Altă versiune mărturisește că floarea respectivă s-ar fi născut din lacrimile fecioarei Maria la răstignirea lui Iisus. Tot în credința creștină, se zice că Lăcrămioara are calitatea de a remarca oamul bun. Fiind emblema dragostei native, a fericirii îndragostiților, Lăcrămioara reprezintă și floarea-simbol a logodnei (*pețirea tinerii și obținerea binecuvântării ambelor familii cu privire la căsătoria celor doi, stabilirea datei nunții și anunțarea zestrei fetei*). În Biblie Lăcrămioara mai este numită „Crinul din vale”, denumire împrumutată din *Cântecul lui Solomon*, unde există versetul „Eu sunt trandafirul lui Sharon și crinul din vale” și împărtășește mesaje de bucurie și când este oferită în dar mamei, prietenilor, iubitei, comuni-

că și crezământ în fericirea cuplului, respect, solidaritate. Într-o altă legendă descoperim că lăcrămioara nu înflorește până nu se întoarce privighetoarea de pe țărnițele calde, pentru ca înflorirea ei este un dar păsării cu glas dumnezeesc renumită datorită faptului că cântă seara târziu, puține păsări cântă în apus de zi; din aceste considerente se crede că numele ei pornește de la verbul a *privigheea*, atunci etimologic, numele ei corect ar fi *privighe-toare*. În acest context înțelegem că întoarcerea păsării respective, dar și mai efectiv triful ei prevestește înflorirea Lăcrămioarei.

O altă legendă este despre frații (băiat și fată - copii de reg) care vețuiau într-un castel fermecător și pe la vârsta de 10 ani, fata din cauza unei boli a murit. Atunci, fratele ei a bocit-o încontinuu, iar lacrimile lui sau transformat în flori albe, micșoare, care au împânzit locurile pe unde sau jucat ei. De atunci, acestor flori zămislite din lacrimile frăținelui li se zice Lăcrămioare.

Se mai povestește că la începutul facerii lumii, Lăcrămioara a înconjurat stâlpii porții paradisului, iar clopoțelii ei transmiteau clinchete vrăjitoare de fiecare dată când o persoană trecea cu mult curaj pragul porții demonstrând conștiință curată și spirit pur.

Pe vremuri, în Evul Mediu, tinerii care-și uneau soarta în luna mai - luna *cununiilor*, credeau că căsătoria lor va fi fericită numai dacă vor agăța un buchetel de lăcrămioare deasupra ușii. Menirea acestui buchetel oferit sau primit în dar consta în transmiterea unui mesaj codificat - dorința de a reuși prin forțe proprii. Lăcrămioara este împlutnică cu forțele talismanului ce oferă noroc, de aceea, petalele presate a acestei flori sunt dosite de către oameni în loc secret.

Conform mitologiei române, Lăcrămioarele sunt de fapt izvoră-

te din picăturile de transpirație ale zeiței Diana (*zeița vânătoarei*), care au căzut pe pământ în timp ce aceasta fugea ca să scape de Faunul care o urmărea.

Potrivit credinței noastre populare, Lăcrămioarele aduc fericire și noroc în viață. Încă în sec. al XII-lea Lăcrămioara era considerată simbolul iubirii. Și astăzi în Franța există obiceiul ca tinerii să se ducă la pădure să culeagă Lăcrămioare pentru îndrăgostitele lor, fiind convinși că vor fi iubiți de ele.

Există personae care aspiră să readucă casa într-un altar al fericirii și norocului în scopul atragerii perpetuu a forțelor adevărate în favoarea vieții sale. Ei folosesc minunile Lăcrămioarei (și a altor plante) - floarea iubirii, frumoasă și fină, formidabilă pentru a fi sădită în casă, grădină, cu atât mai mult dacă ești în căutarea jumătății tale. Lăcrămioara încântă și menține armonia vieții cuplului oferindu-i calea spre perceperea iubirii adevărate.

Atunci când un bărbat dăruiește unei femei numai o Lăcrămioară semnifică dragoste ascunsă, neîmpărtășită, iar când un buchet pledează pentru puritatea iubirii. Femeia care iubeste Lacramioarele este sfioasă, fină și aspiră să-și idealizeze iubitul. Lăcrămioara trimisă cuiva comunică că îi dorești noroc în dragoste sau că te interesează persoana respectivă pentru o alegere corectă.

În picturile religioase Lăcrămioara reprezintă simbolul omenirii și este considerată cea de-a doua revenire pe pământ a lui Iisus, dar și forța bărbătească de a succeda la o lume mai bună.

Medicina utilizează Lăcrămioara în scopul îmbunătățirii memoriei, vindecării bolilor cardiace, migrenelor ș.a...

La noi, numele Lăcrămioara este foarte răspândit și sugerează o persoană timidă, diplomată, since-

ră, asemenea lacrimilor, dar sinceritatea în sine, îi va produce neplăceri, cei din preajma lui vor profita de ea, iar soarta o va ajuta să-și construiască o viață demnă. Fiind de origine românească, acest nume semnifică gingășie, sensibilitate, timiditate, prospețime, puritate și provine din latinescul „*lacrima*” care semnifică gingășie, sensibilitate având la bază substantivul *lacrimioara*. Este pronume feminin, apreciat în onomastica noastră, însemnând exact ceea ce și reprezintă - *lacrima, lăcrămioara*. O altă versiune despre originea numelui Lacramioara constată că este format de la numele floare gingașă, foarte frumoasă și îmbătător de mirositoare — cea mai răspândită ipoteză.

În popor se crede că dacă ai visat lăcrămioare vei avea parte de multă iubire, suflet liniștit, armonie în cuplu, iar culoarea albă a florii îți va transmite sinceritate, te va anunța că vei avea prieteni adevărați, iar dacă floarea a fost vestejită vei avea parte de ghinioane. Se mai presupune că numai un fir de Lăcrămioară reprezintă o dragoste înlăcrimată și mahnită, iar buchetul de Lăcrămioare este semnul neplăcerilor din dragoste care duce la lacrimi.

Lăcrămioara este floarea măreției și a adevărului.

Bibliografie:

1. *Dicționar Enciclopedic*, Cartier. 2001;
2. Ivan Evseev. *Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale*. Editura „Amarcord”, Timișoara, 1994.

Calendar Cronologic

Rubrică îngrijită de PAVEL POPA

1 mai

1937

Ion Vatamanu, poet, eseist, traducător, publicist, savant în domeniul chimiei, autor de cărți, activist pe tărâm social-politic și cultural. S-a născut la 1 mai 1937, în c. Costiceni, jud. Hotin (azi r. Noua Suliță, reg. Cernăuți). A studiat la școlile medii din Costiceni, Vancicăuți, la Universitatea de Stat din Moldova (1955-1960), a susținut doctoratul la Universitatea din Lvov (1971). În 1960 este încadrat la AȘ din Moldova. Din 1973 a deținut funcția de șef de laborator la Institutul de Chimie al AȘM, a publicând peste 150 de lucrări științifice. A condus ziarul „Glasul” (1989-1990). Deputat în Parlamentul R. Moldova (1990-1993). A elaborat proiectul renovării ansamblului monastic „Căpriană” (1990). Director al revistei „Columna” (1991-1993). A debutat în 1955-1960 cu poezii în „Tinerimea Moldovei”. Editorial, debutează în 1962, cu placheta de versuri „Primii fulgi”, apoi: „Monologuri” (1964), „La mijlocul ierbii” (1967), „Liniștea cuvintelor” (1971), „Iubire de tine” (1981) etc. Membru al US din Moldova (1964). Medalia de Bronz a EREN (1984), Diploma TVM pentru ciclul de emisiuni ABC-ul moralei; Diploma Ligii culturale pentru unitatea românilor de pretutindeni (1992); Maestru al literaturii (1992); Premiul Dacia și Medalia Mihai Eminescu (post-mortem, 1995). 2010 – „Ordinul Republicii”, post-mortem.

Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii

3 mai

Ziua Mondială a Libertății Presei

1941

Iacob Burghiu s-a născut la 3 mai 1941, Zăicani, Râșcani. A publicat volume de proză scurtă: „Soare în cârjă” (1966), „Fântâna adună apă” (1970), „Lebăda roșie” (1981); vol. poezii „Spre o mioară” (1990); actor la Teatrul „V. Alecsandri” din Bălți și „Luceafărul” din Chișinău; a absolvit Institutul de Cinematografie din Moscova (1969); a fost prim-viceministru al culturii (1990-1994); director al Centrului National de studii literare și muzeografie „M. Kogălniceanu” (1994); din 1995 și prim-vicepreședinte al US din Moldova).

4 mai

1892

Constantin Stamati-Ciurea s-a născut la 4 mai 1828, Chișinău. A activat în cadrul ambasadelor rusești din Paris, Berlin, Londra, după care se retrage la moșia sa din Caracușenii Vechi, jud. Hotin, unde moare la 22 februarie 1898. Scriind mai întâi în rusește (de asemenea în germană și franceză), își elaborează versiunile românești ale operelor de tinerețe și trece definitiv la limba „mamei române”

1940

Grigore Bostan s-a născut la 4 mai 1940 în c. Budineț-Storojineț, Cernăuți, poet, istoric literar și folclorist. A absolvit Universitatea din Cernăuți. Și-a luat doctoratul (1971) și în folclorică (1987), membru al US din România, R. Moldova și Ucraina, al Academiei Române (1991), al Academiei Școlii Superioare din Ucraina (1993), președinte-fondator (1989-1990) al Societății pentru Cultură românească „Mihai Eminescu”, Cernăuți. Volume: „Cântece de drum” (1982), „Revenire” (1990), „Vitrina manechinelor” (1992), „Cetatea de Sus” (1994) și „Dincolo de vârstă” (1996) etc.

5 mai

1937

Nina Vodă (Mocreac), actriță. S-a născut la 5 mai 1937, s. Vadul-Leca, pl. Telenești, jud. Orhei. A absolvit: școala medie din Telenești (1953), Școala Teatrală Superioară „B. Șciukin” din Moscova (1955-1960), a fondat cu colegii Teatrul Republican pentru tineret „Luceafărul” pe scena căruia își petrece toată viața artistică. A realizat și roluri în filme. A fost decorată cu: Ordinul Insigna de Onoare (1976), Artistă Emerită din Moldova (1982), Artistă a Poporului din Moldova (1991).

9 mai

1937

Nina Doni – actriță, s-a născut la 9 mai 1937, s. Olănești, Ștefan Vodă. După absolvirea școlii medii din satul natal, urmează Școala Teatrală Superioară „B. Șciukin” din Moscova (1955-1960). Din același an este actriță la Teatrul republican pentru tineret „Luceafărul”. A realizat zeci de roluri în teatru și cinematografie.

Ziua Europei

10 mai

1949

Interpretul **Nicolae Glib** s-a născut la 10 mai 1949 în Bălți. Cariera: Studiaza la Școala „St. Neaga” (1967-1971), la Institutul de Arte „G.Musicescu” (1975-1980). A activat: 1969-1972, solist în orchestra Ansamblului de dansuri populare „Joc”; 1972-1985, solist în orchestra „Folclor” și „Lăutarii”. Artist emerit (1978), Artist al poporului (1989).

11 mai

1915

Mefodie Apostolov – actor, s-a născut la 11 mai 1915, în s. Sucleia, Slobozia. A studiat la Școala de Artă Teatrală din Odesa (1934-1938). Din 1938 - actor la Teatrul „A. S. Pușkin”.

Fondator și președinte al Societății Teatrale din Moldova (1958). Debutează în 1936 în spectacolul „Însurătoarea” de N. Gogol, a jucat în peste 150 de roluri. Artist al poporului din RSSM (1952), ordinele „Steaua Roșie” (1944), „Drapelul roșu de muncă” (1949), „Lenin” (1960).

Ziua Victoriei și a Comemorării Eroilor Căzuți pentru Independența Patriei

15 mai

Ziua Internațională a Familiei

Ziua Latinității.

1949

Antip Țarălungă s-a născut la 15 mai 1949, s.Redu-Cereșnovăț, r. Soroca. Studii: Școala de 8 ani din Rădi-Cereșnovăț (1956-1964); Colegiul de Construcții, or. Hâncești (1964-1968); Colegiul de Arte, or. Soroca (1971-1973); Institutul de Stat din Leningrad, Rusia (1974-1978). Activitate profesională: șef secție coregrafie la Centrul Național de Creație Populară (1978-1991), cercetător științific la Institutul Patrimoniului Cultural, AȘM, grad didactic superior (1991). A fondat și coordonat: Laboratorul de creație al coregrafilor din RM (1980-1991), ansamblurile de dans popular: „Moldovița”, „Comoara” (Direcția cultură, Ghișină, din 1989), „Ciresarii” (1998), „Cosașii”, s. Hirtop-Mare, Criuleni (1986-1989), „Milagro” (2003-2004), Societatea Academica de Folclor „Comoara” (1996), Asociația coregrafilor „Centrul Folcloric Moldovita” (2005), președinte al Uniunii

coregrafilor din R. Moldova (din 2009)ș.a. Stagii și cursuri de formare profesională: la Moscova, Rusia (1982), AȘ, Budapesta, Ungaria (1993, 1996), AȘ București, România (1997), Ansamblul „JOC” (2003,2006). Publicații – circa 100 de articole în presa periodică, volume: „Moldavschie tanți” (1985), „Dansuri populare” (manual) (1992), „Consătenii mei”(monografie, 2000), „Spiridon Mocanu - o lejendă vie” (2006), „Ion Furnică - celebru dansator Moldav” (2006), „Codreanca” la 35 de ani (2009) ș.a. Distincții: „Maestru în Artă”(1996), membru al Consiliului Internațional de Dans, UNESCO (din 2008), Cetățean de Onoare al c. Redu-Cereșnovăț, Soroca (1999), Ordinul de Onoare al R. Moldova (2011).

17 mai

1935

Andrei Băleanu, regizor, actor, s-a născut la 17 mai 1935, în s. Izvoare, jud. Soroca. A absolvit Universitatea de Stat din Moldova (1960) și Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău (1964), stagier la Teatrul de comedie din Sankt-Petersburg (1965-1967). Activează regizor la Teatrul Național „Mihai Eminescu” și director artistic al Centrului Republican de cultură și artă. A fost consilier prezidențial (1995-1997). A interpretat roluri în filme, a realizat spectacole de înaltă ținută artistică. Maestru emerit al artei din Moldova (1983).

Ziua Mondială a Societății Informaționale.

18 mai

1950

Petre Teodorovici, compozitor, interpret de muzică ușoară. S-a născut la 18 mai 1950, or. Leova. A absolvit Școala medie (muzicală) din localitate (1968), Colegiul de muzică „Șt. Neaga”, Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” (1968-1973).A activat la Leova (1971-1972), la Institutul Pedagogic „A. Russo” din Bălți (1972-1973); regizor la Centrul tineretului „Iuri Gagarin” din Chișinău (1974-1975), director artistic al ansamblurilor „Bucuria” (1975-1982), „Ceremoș” al Filarmonicii din Cernăuți (1983-1984) și „Ecou” din Chișinău (1984-1989). A lansat cântece devenite șlagăre. A scris muzică la filme și spectacole. Maestru emerit al Artei (1989), cavaler al ordinului Gloria Muncii (1996).

Ziua Internațională a Muzeelor.

24 mai

1887

Simion Murafa, jurist, publicist. S-a născut la 24 mai 1887, în s. Cotiujenii Mari, jud. Soroca. A absolvit Școala spirituală din Edineț (1897-1903), Școala de muzică din Kiev (1907-1910), concomitent și Facultatea de Drept la Universitatea din același oraș (1907-1912). În 1909, împreună cu Ștefan Ciobanu, a fondat cercul „Deșteptarea”. În 1913, împreună cu Pan Halippa și Nicolae Alexandri, scoate primul număr al ziarului „Cuvânt Moldovenesc”. Ca publicist, este susținut și apreciat mult de către Ștefan Ciobanu. Din 1913 este avocat stagiar, în 1917 publică broșura „Cine-s moldovenii”. Pianist și interpret de cântece populare.

1947

Svetlana Toma (Fomiciova) s-a născut la 24 mai 1947, Chișinău. A absolvit Școala medie nr. 16 (1965), Institutul de Arte, Chișinău (1965-1969), a debutat ca actriță în filmul „Poienile roșii”. A obținut Premiul pentru cel mai bun rol feminin (Rada) la Festivalul Internațional de filme din Praga (1977), Diploma „Cea mai bună actriță a festivalului” (pentru rolul din filmul Șatra) la Festivalul Internațional de filme din Panama (1977), Diploma Uniunii Cineaștilor și a Comitetului de stat pentru cinematografie pentru cel mai bun rol feminin (Chișinău, 1979) din filmul „Vreau să cant”. Cetățean de Onoare al mun. Bălți (2008).

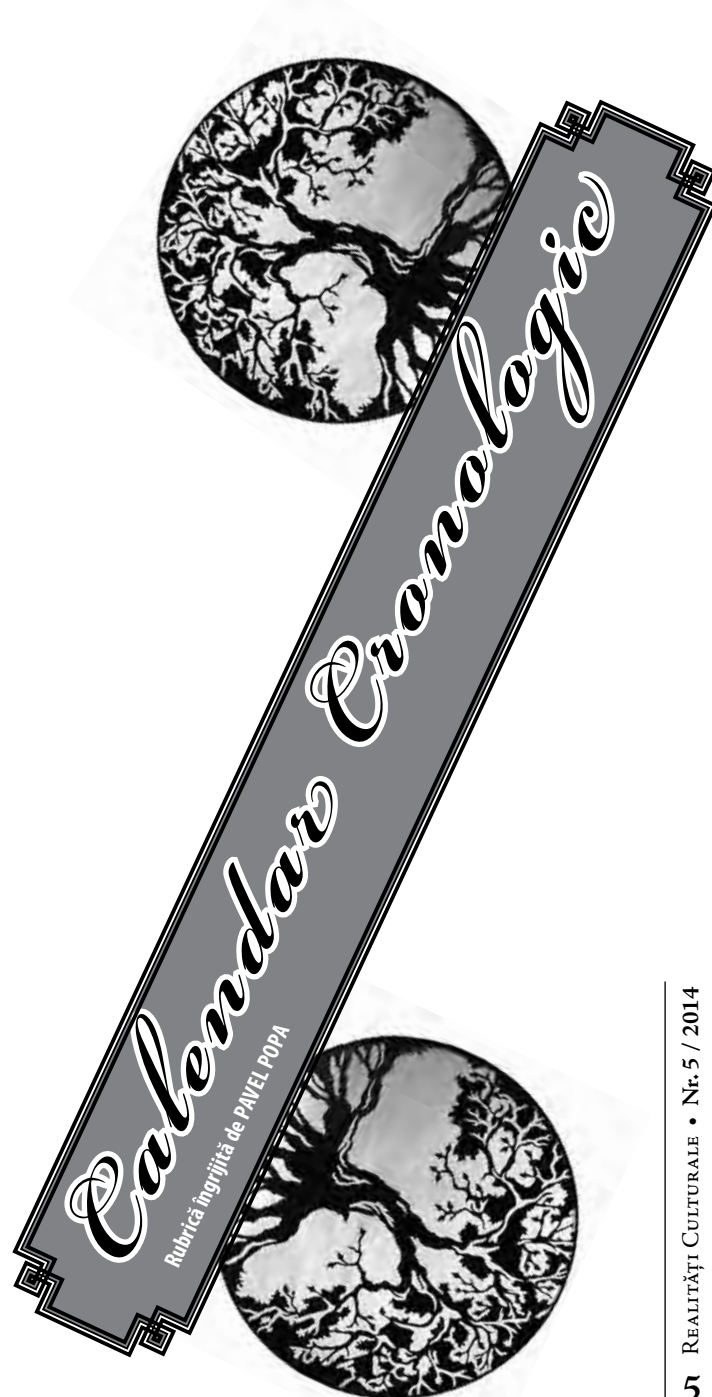
27 mai

1945

Ștefan Caranfil, dirijor, aranjour de melodii pentru cor, pedagog. S-a născut la 27 mai 1945, în s. Mihailovca, r. Cimișlia. Studii: școala medie s. Săhăidac, Cimișlia, Școala Pedagogică din Călărași (1959-1963), Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” (1965-1970). A activat, consecutiv: dirijor de cor și taraf în s. Zubrești, Strășeni (1965-1970); dirijor al corurilor din s. Biești, Orhei, Vărzărești, Nisporeni, Dubăsarii Vechi (1967-1970); metodist (1970-1972) și director artistic al Casei de creație populară din Chișinău (1972-1973); dirijor al corului de băieți de la Palatul de creație al elevilor din Chișinău (1973-1977) și al Studioului coral de copii al Radioteleviziunii (1977-1990); dirijor al corului „Semănătorii”, Biești, Orhei (din 1967); al corului de copii „Trison”, profesor, cu gradul didactic superior, la LT „Iulia Hasdeu”, Chișinău (din 1990). Alcătuitor a două culegeri folclorice: „Me-

lodies folclorice” (1976) și „Scriptura eternelor cântări” (1988), autor a două proiecte – fonomateriale didactice din repertoriul Corului de copii „Trison”; a înregistrat două albume: „Dragă-mi este Țara mea” (1989), CD-ul și caseta „Avem o rezervă de suflet” (2003). Laureat al circa 50 concursuri și festivaluri corale internaționale, republicane și ex-unionale. Membru-fondator al Uniunii Muzicienilor din Moldova (1980), membru al Consiliului artistic al Radioteleviziunii (1982-1990), al comisiilor republicane și municipale de atestare și susținere a gradelor didactice a profesorilor în domeniul artelor, al comisiilor republicane și municipale de asistență de specialitate școlilor cu profil estetic.

Izvoare ale doinei ca specie reprezentativă a genului liric în folclorul muzical neocazonal*

Restabilirea în timp a primelor acte de creație umană, inclusiv a celor muzicale, este o sarcină pe cât de riscantă, pe atât de anevoioasă, întrucât cunoașterea începuturilor formelor primitive ale muzicii, spre deosebire de alte arte, este lipsită de date concludente. Totuși, intenția de a lua în dezbateră geneza structurilor ritmico-sonore ale doinei, ca specie muzical-poetică, ne obligă să coborâm pe firul istoriei în trecutul îndepărtat, la originile artei, preluând din scunde informații, ajunse până la noi, pe cele edificatoare și în măsură să proiecteze o rază de lumină asupra gândirii muzicale, ca parte inseparabilă a procesului de devenire a civilizației umane.

Primele semne de reflecție artistică a omului arhaic apar în paleoliticul superior. Deși în perioada respectivă nu se poate vorbi decât despre pre-artă, deoarece creația artistică comporta, în primul rând, o pronunțată semnificație utilitară, pragmatică, magică și mai puțin una artistică, formativă, distractivă sau estetică. Prezintă interes din acest punct de vedere vestigiile culturii aurignac-solutreene (apr. 40 de mii de ani î.e.n.), care s-au păstrat până în zilele noastre: picturi, desene și instrumente muzicale aerofone. Scenele de vânătoare, sub forma unor pantomime, converg spre ideea că dansurile ritualice legate de vânat erau însoțite de muzică executată la aerofone, susținute ritmic de percuzie.

Elementul muzical primitiv, așadar, apare integrat procesului de muncă, de dobândire a hranei. Treptat, imitarea procesului de muncă prin pantomimă se distanțează de practica primară, căpătând un caracter cvasi-independent, materializat în cântec, dans, în care apar procedee artistice, aprobate sau consfințite prin puterea tradiției, se produc diferite stilizări, formule și variante interpretative etc.

Cum se prezenta structura acelor melodii și ce legătură ar avea aceasta vis-a-vis de chestuinea abordată?

Răspunzând la ultima întrebare, am putea spune că există o relație directă și vom încerca să explicăm de ce.

În tentativa de a restabili etapele preistorice ale cul-

turii, savanții, în lipsa probelor necesare, recurg deseori la metoda comparativă, axându-se, în buna parte, pe studiul culturii popoarelor aflate astăzi în stadiul de dezvoltare primitiv-natural și care mai păstrează încă producții muzicale de factură monodică, constituite în tiparul vechilor tradiții. Pornind de la aceste realități sau premise, C. Brăiloiu, pe baza unor studii comparate privind folclorul european și cel extraeuropean, al oazelor de cultură muzicală a popoarelor naturale, a ajuns la identificarea unor legi de creație nativă cu caracter universal, fără vreo diferențiere rasială sau geografică între colectivitățile umane [1]. Se confirmă omogenitatea creației muzicale „colective” care „rezidă în similitudinea între elementele de bază, ce alcătuiesc diferitele ei forme de manifestare, adică melodia și ritmul. De la un capăt la altul al lumii se regăsesc anumite scări modale, care determină formule intonaționale, asociate cu formule ritmice și cu structuri formale uimitor de asemănătoare. Toate laolaltă acestea formează un ansamblu de procedee bine organizate în sisteme bazate pe un principiu „natural” de alcătuire. Aceste elemente de limbaj muzical primar pot fi considerate ca având un caracter obiectiv în „figurarea diverselor stări psihice” ale omului” [2]. La afirmațiile anterioare se mai adaugă înregistrările „fonogramice, observațiuni făcute cu toată scrupulozitatea științifică necesară la fața locului, măsurători metronomice și tonometrice”, ce „asigură cercetărilor asupra muzicii primitivilor riguroase temeieri științifice. (...) Concluziile făcute pe baza acestor studii pot (...) să ne dea sugestii asupra originii muzicii și, mai ales, să ne dea imaginea stadiilor de primitivitate ale înfripării formelor de muzică cele mai apropiate de primele începuturi de viață muzicală” [3].

Primele forme de organizare a materialului sonor aveau un contur elementar. Manifestările incipiente de melodie se desfășurau pe un ambitus foarte limitat. Asemenea sonorități muzicale includeau în substanța lor fonică 2-3 sunete (bicordii, tricordii), construite fiind pe un format îngust, restrâns, cu o dimensiune limitată

în conținut, cum ar fi spre exemplu muzica arhaicului neam wedda (trib de pe insula Ceylon, aflat în stadiul primitiv de dezvoltare social-culturală).

Așa se caracterizează unele tipuri primigene de realizare muzicală: material sonor redus, repetarea obstinată a anumitor formule melodice (prin procedee precum repetarea identică și/sau prin inversarea motivelor), distanțări și reveniri la sunetul ținut – focusul polarizator al tonurilor componente ale cântecului, evidențierea în prim-plan a părții recitate a melodiei, întreținute pe același sunet (recto-tono). Melodii astfel structurate pot fi semnalate „în creația tuturor popoarelor. Ele au apărut – după toate ipotezele – într-o vreme când spiritul uman era stăpânit de credință și vrăji, când omul folosea formule magice, pentru a îmblânzi forțele naturii, dar, mai ales, în procesul muncii, în incantațiile ce însoțeau activitatea zilnică, cum se mai întâlnesc și astăzi în cântecele pescarilor de pretutindeni, ale tăietorilor de lemne din Carelia, în strigătele cvasimuzicale ale vânzătorilor ambulanti, în muzica popoarelor de culoare, a triburilor indiene etc.” [4]. O construcție melodică în așa fel concepută, din trei sunete alăturate, fără o rânduială ritmică și fără o idee muzicală sau temă călăuzitoare, este cântecul din muzica wezilor (microcomunitate indigenă pe cale de dispariție din Ceylon-Sri Lanka) [5], în care observăm pendularea melodică în jurul treptelor 3 și 2, ritmuri anapestice, dactilice și spondaice, care scot în profil recitativul, purtat pe sunetul final.

Forme rudimentare de exteriorizare muzicală a stărilor emoțional-psihoice atestăm și în folclorul autohton, mai ales în cel din substrat: în unele colinde, cântece de secetă, în bocete, cântece lirice, cântece de leagăn ș.a. Pornind de la această premisă, Mariana Kahane observă în „embrionul melodic tipic, originar al cântecului de leagăn”, constituit din „alternanța între două sunete, în succesiune coborâtoare, situate pe trepte alăturate”, coincidențe (deloc întâmplătoare) cu „formula inițială cea mai frecventă a doinei”, care, prin dezvoltare, își găsește exprimare „în străvechea noastră melodie lirică” [6].

În existența muzicii în stadiul ei de formare, rolul acțiunii de repetare este unul determinant, întrucât datorită acesteia se formează stereotipul dinamic, iar mai apoi limbajul muzical propriu-zis. Pentru folclorul muzical, „ca reprezentând o parte a muzicii mai aproape de starea nativă, repetarea este o componentă esențială a exprimării limbajului caracteristic” [7]. Această constatare face verosimilă ideea „că, într-o primă perioadă a originii muzicii, primele sunete muzicale emise sau auzite de către ființa umană au fost recepționate pe calea senzației auditive, ca orice sunet din natură” [8].

Dar până la diferențierea înălțimii fonice a sunetului, omul arhaic va avea de parcurs o cale sinuoasă. Per-

ceperea diapazonului sonor elementar, raportat la scara înălțimilor, va deveni posibilă din momentul când individul uman începe să compare (confrunte) și să caute o interdependență între stimulii acustici.

Încă o precizare. Persuasiunea repetării unui motiv are, mai exact avea și un pretext pur pragmatic și anume: credința în puterea repetării de a acționa asupra realității, asupra forțelor naturii. Caracterul ritmic și intonațional al cântecelor este legat, într-o anumită măsură, și de așa-zisul text. Însă în stadiul primitiv, importanța textului este redusă, chiar și în cântecele „narative”, unde acesta juca un rol conducător. (...)” [9]. Prin urmare, rostul repetării se rezumă la necesitatea primordială de a canaliza și a întruchipa, în conformitate cu orizontul intelectual, cu caracterul empiric al gândirii, cu mentalitatea, sentimentele, însușirile voluntare umane etc., destinația funcțională a primelor acte de exprimare muzicală.

Concomitent cu progresul societății, în procesul dezvoltării artei sunetelor reproducerea naturalistă, onomatopeică a sunetelor naturale încep să aibă în muzica primitivă un rol din ce în ce mai mic. Condițiile de muncă și de viață comunitară similare din teritorii geoculturale diferite, în etapele timpurii ale societății, au făcut posibilă înfripirea unor specimene arhaice înrudite de muzică. Primatul îl deținea latura vocală a execuției. În pofida rudimentarismului acelor creații muzicale, ele denotă primele semne de apariție a arhispeciei cântecului originar, însă pipernicit, de un sincretism foarte puternic, nediferențiat, în ceva de stilul doinei, al cântecului liric propriu-zis, al celui de ceremonial etc., dar în care treptat se vor face evidente elementele de subiect (situații, linii, motive etc.). Filonul liric este prezent atât în viața spirituală curentă, cât și în cea de ritual.

În această perioadă precece a omenirii apar câteva elemente muzicale primare, ce formează cele dintâi îmbinări ritmico-intonaționale ale sunetelor muzicale învecinate, adică iau naștere unele componente ale modului. Drept urmare, se realizează: a. desprinderea, determinarea sunetelor și a intervalelor muzicale în cadrul manifestărilor sonore bazate pe ritm și timbru și înlocuirea acestora din urmă cu mijloace de expresie melodice; b. cristalizarea finalurilor melodice; varierea melodică a unor motive din două sau trei sunete, în repetare și dezvoltare; formarea celor mai simple legi de construcție a perioadei muzicale (anticiparea semicadenței și a cadenței finale); c. diversificarea spectrului cromatic pe parcursul intonării melodiei [10].

Viața cotidiană în perioada orânduirii gentilice, cursul firesc al timpului era perceput drept unul foarte lent, chiar încetinit. Muzica însă rămâne a fi un „mijloc de viață, de rezistență ... în lupta pe care primitivul o

duce împotriva puterilor, nevoilor, grijilor (...)” [11] cu care se confruntă zi de zi. Existând în conformitate cu ordinea și ritmul său interior, individul uman le imprimă, le transpune asupra activităților, ocupațiilor și manifestărilor din sfera spirituală. Deci, „ritmul constituie fenomenul evoluării în timp a succedării organizate a tuturor actelor, proceselor și evenimentelor din natură, societate, viața fizică și cea psihică a omului” [12], iar curgerea obișnuită a timpului reprezintă ritmul interior care însoțește percepția „duratei” psihologice, fiind influențat de ritmul exterior [13].

Prin afirmațiile de mai sus nu trebuie însă să se înțeleagă că melodiile de infuzie luminoasă, cu o mișcare ceva mai dinamică, de caracter major lipseau cu desăvârșire. Viața comunitară, cu toată omogenitatea și asperitățile ei, includea și secvențe mai senine, oferea destule manifestări de bucurie, triumf sau satisfacții (succesul cinegetic, fecunditatea pământului, tămăduirea bolii, izbânda în luptă ș.a.), motive care predispuneau pentru a exprima incantația, deliciul în cântec. Și în zilele noastre melosul grupurilor etnice, condițiile de trai ale cărora se apropie de situația social-economică a entităților demografice neevolute de altădată, este comparabil cu cel al primitivilor.

Tezele formulate ne orientează spre constatarea că anume perioadei tardive a paleoliticului i s-ar putea atribui începuturile doinei cu caracteristicile ei primordiale: structuri sonore prepentatonice, construcții premodale de stare minoră, formule elementare de recitativ recto-tono, cadențe finale pe treapta întâia, ritm liber, emisii și articulații vocale specifice, alternări repetate de trepte.

Transferul ritmului cotidian în sfera artisticului pare a fi cât se poate de evident: ritmul vieții – unul lent, ritmul artistic – unul lent, prin urmare și ritmul muzical va fi tot unul lent. De aceea, se admite că anume acel ritm încetinit, lent al vieții austere, aspre, dificile și anevoioase avea un reflex direct asupra paleocântecului. Pe deasupra, acesta era preponderent de factură (stare) minoră care, spre deosebire de major, are o culoare modal-sonoră închisă, sumbră. În alți termeni, codul genetic al protocântecului, expresivitatea lui modală era pusă în relație cu forțele naturii care aveau influență directă asupra spiritului uman. Melodia de magie pentru invocarea ploii a băștinașilor din Noua Irlandă (insulă a arhipelagului Bismarck din oceanul Pacific) consună cu cele relatate anterior.

În neolitic (apr. 7-10 mii de ani î.e.n. – piatra șlefuită, metalul) apar condiții pentru lărgirea ambitusului melodiei, a ornamentării sunetelor prin triluri, apogiaturi, glissando-uri ș.a., prin folosirea intonațiilor voit netemperate, prin creșterea rolului expresiv al intervalelor (salturi vocale în ambele sensuri, intervale

micșorate și mărite), precum și prin treceri subtile de la exclamații sentimentale (de jale, bucurie, groază, alertă, teamă, impaciență) la comunicarea unor sunete imitative (strigăte, zgomote, vociferări onomatopice), păstrând însă principiul modal. Probele muzicale atestate la populația kubu — trib extrem de înapoiat, cu mod de viață nomad sau seminomad, care trăia la începutul secolului al XX-lea în pădurile seculare (Rimba) din insula Sumatra-Indonezia vădesc deja un caracter de activitate sonoră destul de complicat (ambitus de peste o octavă, sunete ținute, desfășurare melodică liberă, ornamente, recitative purtate pe un singur sunet etc.), iar factura lor muzicală are deja unele elemente de complementaritate cu doina.

Forma arhaică de activitate sonoră (muzicală și/sau poetică) – lungă, târăgănată, cu ritm liber, rămâne să funcționeze acolo unde, respectiv, modelul social al vieții rămâne a fi cel vechi, acolo unde era necesară reflectarea unor aserțiuni, sentimente de aspect grav, de o accentuată tensiune moral-spirituală. Pe de altă parte, aceleași aspecte ale emoțiilor umane puteau fi realizate și în cântecul liric, dar numai parțial. Prin aceasta se explică faptul că exista cântece lirice de dor, de jale, de înstrăinare, de profundă meditație filosofică, de melancolie etc., care nu sunt doine propriu-zise, deoarece nu pot realiza, nu se pot situa, compara sau concura cu ultimele în materie de profunzime sentimentală sau afectivă. În schimb, intervin primeniri în capacitățile de reflectare a melosului (perfecționarea internă a frazei, a sintagmei muzicale – prin mărirea numărului unităților informaționale și, prin aceasta, sporind numeric și calitativ depășirea formelor arhaice neregulate, deschise, elastice ca structură, târăgănate sub raport ritmic etc., dar care încă se află în relații nemăsurabile, libere de strofa melică).

Apare tendința de regularizare a textului poetic, care se manifestă plenar asupra majorității creației muzicale orale, fără a ocoli și doina. Dimensiunea versului se stabilizează la nivelul tipurilor hexasilabice (6– 5) și octosilabice (8– 7), adică cu o organizare ritmico-metrică precisă a versului (Astfel, în versificația antică versul epic era unul lung. Spre exemplu, hexametru dactilic al epopeilor antice avea 18 silabe, în schimb versul liric era unul scurt). La noi s-a afirmat versul scurt (cel mai frecvent vers, de 8 silabe, este unul scurt); rușii cunosc versuri cuprinse între 6 și 18 silabe; o mare varietate de tipare metrice pot fi întâlnite la bulgari – de la 4 până la 16 silabe; la sârbi versurile variază între 6 și 16 silabe; versurile ungarilor pot să cuprindă între 5 și 25 de silabe etc.).

În opoziție cu natura dinamică, cu reflectia artistică clădită pe giusto-silabic și cu extinderea tematică a cântecului liric propriu-zis, „doina posedă capacitățile de

a reda sentimentele într-un mod mai grav, melancolic, tensiunea extrem de mișcătoare a exteriorizării spirituale rămânând aici specifică și ca durată. Ea decurge anume prin intermediul melosului într-un mod accentuat ca profunzime și ca durată generală muzicală (de atâta acest factor melic domină doina) ca ecou spiritual, estetic străvechi, întins și deci, deosebit cantitativ și calitativ (mai intens sub forma efectului continuității, accentuării, enunțării, evidențierii stării psihice, spirituale grave, afectului, melancoliei ș.a.). Apare, astfel, o formă, aparte funcțională, de expresie specifică, o specie bazată pe modalitatea tradiționalistă arhaică a funcționalității, a interpretării, în care domină melosul ș.a.” [14].

Făcând o încercare de sinteză în problema cristalizării doinei ca specie muzical-poetică, vom remarca următoarele.

Rădăcinile doinei se trag din perioada superioară de dezvoltare a paleoliticului, ivindu-se cu mult înainte de apariția artei muzicale propriu-zise, chiar dacă acele prime manifestări sonore purtau în sine o pronunțată semnificație socială (în primul rând) pentru colectivitățile umane. Caracterul acestor producții sau forme de pre-artă se exprima prin atitudinea volițională a omului natural față de mediul ambiant, traducându-se în stări emotive, în idei artistice embrionare etc., generate de viața psihică a acestuia.

La baza primelor acte protomuzicale se aflau imitațiile sunetelor din natură, nuanțările ritmice, timbrale, dinamice etc. Pentru a conferi expresie și a imprima sens mesajului sonor, aceste elemente de limbaj incipient se transformă în artă, într-o activitate muzicală conștientizată, de îndată ce potențialul fonic asimilat devine apanajul gândirii artistice primare. Adică procesul de consemnare pasivă a realității trece într-o altă calitate - superioară, într-un efluviu de contemplare rațională a naturii, a lumii înconjurătoare.

Procesul muncii, dezvoltarea forțelor și a relațiilor de producție, lărgirea habitatului uman au stimulat acumulările pe planul percepției active, expresive a realității de către om, inclusiv sesizarea și reproducerea mai mult sau mai puțin inteligibilă a spațiului și a raporturilor spațiului sonor pe plan intonațional. Calea de acces către stăpânirea edificiului fonic, a jocului de sunete muzicale articulate și transpunerea, corelarea și direcționarea acestora în lumea emoțiilor, a afectului sunt organice legate de activitățile motorii, de mișcărilor coreice, de ritmul muncii și al vieții.

Factorul de contribuție decisivă la cristalizarea gândirii muzicale îl constituie structura socială care, în general, definește conștiința colectivă, iar, în particular, determină caracterul gândirii muzicale. Reflecția muzicală bazată pe melopee nu se sustrage din cadrul acestei

gândiri, ci, dimpotrivă, justifică reproducerea plastică a ritmului muncii, a cursului vieții cotidiene cu mijloace muzicale disponibile.

Așadar, reproducerea activă, artistică și realistă a mediului înconjurător, în vederea influențării acestuia pe cale emoțională, atitudinea imagistică față de viață etc. vădesc începuturile activității muzicale, virtuțile expresiei plastice trăgănite, lungi, de contemplare a lumii materiale și spirituale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cf. *Muzicologia și etnomuzicologia astăzi*. În: Brăiloiu, Constantin. *Opere*. Vol. II. Traducere și prefață de Emilia Comișel. București: Editura Muzicală, 1969, p. 131-165.
2. Ocneanu, Gabriela. *Istoria muzicii universale*. Vol. I. Iași: 1993, p. 6-7.
3. Breazul, George. *Muzica primitivilor*. În: Pagini din istoria muzicii românești. Ediție îngrijită și prefațată de Gh. Firca. Vol. IV. București: Editura Muzicală, 1977, p. 318-319.
4. Giuleanu, Victor. *Tratat de teoria muzicii*. București: Editura Muzicală, 1986, p. 243.
5. Cf. Breazul, George. *Muzica primitivilor ...*, op.cit., p. 320.
6. Kahane, Mariana. *De la cântecul de leagăn la doină*. În: Revista de Etnografie și Folclor, tom 10, nr. 5. București: 1965, p. 479.
7. Sulițeanu, Ghizela. *Psihologia folclorului muzical*. București: Editura Academiei R.S.R., 1980, p. 90.
8. *Idem*.
9. Gruber, R.I. *Istoria muzicii universale*. Vol. I. București: Editura Muzicală, 1963, p. 11.
10. *Idem*, p. 14.
11. Breazul, George. *Muzica primitivilor ...*, op.cit., p. 321-322.
12. Giuleanu, Victor. *Tratat de teoria muzicii ...*, op.cit., p. 563.
13. Cf. Servien, Pius. *Estetica*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1975, Cap. I.
14. Cf. Hâncu, Andrei. *Probleme de geneză a creației poetice moldovenești*. Chișinău: Știința, 1991, p. 122.

*Studiul de față reprezintă un fragment dintr-un subcapitol mai amplu al lucrării „Muzica etnică: tradiție și valoare” și a fost prezentat în formă rezumativă la simpozionul științific „Doina: Identitate, destin, valorificare”, desfășurat la Chișinău în cadrul ediției a II-a a Festivalului Doinei pe 25 octombrie 2013.

Zâmbesc Copiii — Zâmbesc și Cărțile

ANA BOTEZAT, Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”, Bălți

Grigore Vieru deseori se întreba în ce constă frumusețea cărților lui Spiridon Vangheli? Cred că în ceea ce zicea însăși poetul. Iar el spunea că „o minunată calitate a cărților semnate de Spiridon Vangheli este frumusețea, plasticitatea și bogăția limbii”. Aproape întreaga activitate a scriitorului este marcată de crearea unui personaj devenit curând o emblemă sugestivă a Copilului - Guguță. Când e vorba de Guguță, copiii sunt numai ochi și urechi. Oare ce surpriză le va mai aduce cușma lui magică? Toți se doresc isteți, harnici, plini de bunăvoință și înțelepciune. Așa au fost și elevii clasei a III „C” de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”. „Cușma lui Guguță” i-a adunat la Biblioteca, unde la început de Prier se desfășoară **Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii**. La 7 aprilie s-a încheiat cu lansarea Campaniei Naționale „Copiii Moldovei citesc o Carte” la Bălți. Ei au descoperit și au prezentat multe isprăvi, peripeții și pozne ale personajelor din cărțile lui Spiridon

Vangheli. Acești copii creativi și talentați își doresc să ia parte la activitatea de încheiere, ba chiar și la Conferința republicană de totalizare. De aceia ei au încă de muncit, de a citi cărțile „Copii în cătușele Siberiei” și „Și eu sunt Guguță” propuse pentru anul 2014. Și spectatorii, elevi de la LT „M. Eminescu” și „G. Coșbuc”, au manifestat interes de cele prezentate și se vor încadra în acest eveniment.

La realizarea activității au contribuit nu numai elevii sus numiți, dar și învățătoarea Liliana Andriuță,

părinții, bibliotecarele Natalia Foteșcu și Victoria Țăcu.

„Copiii Moldovei citesc o carte” este o Campanie organizată de Biblioteca Națională pentru Copii. Se desfășoară anual, pe întreg teritoriul republicii și are ca scop promovarea cărților de valoare pentru copii și adolescenți ale scriitorilor autohtoni.

Pentru a atrage copiii la lectură Biblioteca din Bălți se va implica și în această ediție, organizând diverse activități.

TAMARA LARII, BP Cricova

„Eu citesc, deci sunt talentat” —

motoul clubului de lectură, care și-a dat start pe 15 ianuarie la Biblioteca Publică Cricova. De ce talentat?: fiecare copil care se naște, posedă un har pe care trebuie să-l descopere. Acest lucru este posibil doar prin încercarea mai multor variante de activități care fac plăcere copilului. Una din acestea ar fi – Lectura.

Scopul: Dezvoltarea, promovarea, stimularea și educarea interesului pentru lectură a membrilor comunității.

Ne-am propus să atragem elevii și tineretul mai mult spre lectură decât spre calculator, cu toate că nu respingem informația din Internet.

Grupul țintă sunt elevi de vârstă școlară și adolescenții, am avut din start - 14 la număr. Moderatori al acestui grup au fost profesoara de limbă și literatură română de la LT

„A. Mateevic”, dna Diana Zaharia și bibliotecara Tamara Larii. Prima ședință a dezvăluit scopul clubului, rolul bibliotecii și a școlii în promovarea, dezvoltarea și educarea interesului pentru lectură a membrilor comunității. Dna Diana le-a vorbit despre ziua culturii și despre M. Eminescu - zeul poeziei noastre.

Membrilor clubului li s-a recomandat să citească cartea lui M. Drumeș „Invitație la vals” ca la ședința viitoare să povestească despre cele lecturate, ca mai apoi să discutăm provocându-i și pe alții la lectură.

Până la data de 28 februarie, când a avut loc cea de-a doua ședință a clubului, auzind de existența acestuia de pe Internet s-au de la colegi au mai aderat câțiva tineri, dar și cititori-maturi pasionați de lectură.

Dna Diana, celor prezenți le-a pus multe întrebări provocatoare despre dragoste. S-a întins o discuție interesantă. De exemplu: Te-aș

iubi chiar dacă...; Care sunt greșelile eroilor din carte – Tudor și Mikaela; Romanul se termina altfel dacă...; Fiecare din cei prezenți și-au expus părerea pe marginea romanului îndrăgit de public.

Cu siguranță, cei care nu au citit romanul, dar asistând la discuție au dorit imediat să-l împrumute, de exemplu Natalia Turtureanu și Tatiana Găină – profesoare la liceul din localitate, iar alții își așteaptă rândul. Membrii clubului au vizionat apoi expoziția de ceramică a lui Sandu Bejenaru.

Pentru ședința următoare tema este: Chipul mamei în literatură. Fiecare membru trebuie să citească la tema respectivă ca să putem discuta.

Cei care doresc să adere la clubul nostru sunt așteptați cu plăcere.

Le dorim lectură plăcută.

Hanganu ne-a adunat mereu la Hora Neamului...

Cea de-a VII-ea ediție a Festivalului concurs în memoria inegalabilului muzician trompetist de excepție al plaiului nostru, Valeriu Hanganu a fost una deosebită prin faptul că chiar și după 23 de ani de la trecerea în neființă a instrumentistului, în cadrul acestui eveniment muzical artistic de anvergură au răsunat „pe viu” piesele interpretate cândva de acest distins reprezentant al artei muzicale din spațiul românesc, unde încă în timpul vieții fusese denumit „Trompeta de Aur a Moldovei”. Deosebit și prin faptul, avea să menționeze, în final Virginia Boncev, directoarea Școlii de Arte „Valeriu Hanganu” din Cantemir (unde s-a și desfășurat evenimentul), că în cadrul evoluării celor două categorii (după vârstă) de concurenți, au fost descoperite noi și noi talente, instrumentiști de valoare, fapt ce ne întărește în speranța că unii dintre ei vor pași pe urmele marelui artist al neamului. Deosebit și prin participarea la concurs a tinerilor instrumentiști din Cantemir, Leova, Hânțești, Cahul, Comrat și Vulcănești, băieți și fete care au avut talentul, curajul, perseverența și perspicacitatea de a însuși și interpreta piesele deloc ușoare din repertoriul lui Valeriu Hanganu - „Sârba bătrânească”, „Piesă de concert”, „Hora dinspre ziuă”, „Sârba pentru trompetă”, „Sârba lăutărească”, „Horă lăutărească”, „Doina lui Novac” ș.a. Or, Valeriu Hanganu era mereu în căutare, studia incontinuu, fiind pasionat de toate genurile muzicale și, de menționat, interpreta ușor orice piesă, oricât de complicată n-ar fi fost. Ușor, dar nicidecum simplu, deoarece această „ușurință” doar la prima vedere, precum mărturisesc foștii lui colegi, presupune o enormă perseverență, efort, putere de muncă. Valeriu Hanganu

avea o răbdare de invidiat, care însemna, de fapt, o incomensurabilă dragoste și pasiune față de ceea ce faci. Iată de ce, putem afirma cu certitudine că talentul, harul dumnezeiesc de care a avut parte, plus hărnicia și perseverența i-au adus florile recunoștinței de pretutindeni, inclusiv, din partea discipolilor școlii noastre de arte din Cantemir, care-i poartă cu cinste numele.

Festivalul concurs „Trompeta de Aur”, în memoria celui care a fost „Împăratul împăraților” printre muzicienii de elită ai neamului nostru, s-a desfășurat în preajma zilei de naștere a lăutarului, născut la 14 aprilie 1961 în satul Cociulia din Codrii Tigheciului, în familia Raisei și a lui Ion Hanganu, în ajunul mării sărbători creștine, Floriile, când creștinii se pregătesc de Sfintele Paști. Prea poate, de aceea a și cântat Valeriu cu atâta drag acest colț de rai presărat în fiecă primăvară cu flori gingașe, ca și sufletul lui deschis către lume. Evoluările celor 21 de concurenți au fost apreciate competent, la justa valoare de juriul constituit din muzicieni de seamă - Veaceslav Bârcă, distins violonist din Cantemir, laureat al mai multor concursuri naționale și internaționale prestigioase; Alexei Ababii, trompetist, profesor la Colegiul industrial pedagogic din Cahul; Tudor Nechit, muzician, specialist principal, serviciul cultură Cantemir; Leonid Nenescu, muzician, clarinetist, specialist în domeniu, serviciul cultură Cimișlia- în frunte cu Gheorghe Ignatiuc, muzician, profesor la Colegiul industrial pedagogic din Cahul.

Dna Valentina Balan (interpretă de muzică populară și dumneaei-n.N.), mama lui Mihai Balan din satul Cociulia, care studiază trompeta la profesorul Ion Solomon, Școala de Arte Cantemir și a fost desemnat de drept cel

mai bun printre concurenții din grupa mică, avea să menționeze, emoționată: „Noi, consătenii lui Valeriu, putem spune că suntem norocoși. Prin faptul că el ne-a adunat mereu grămăjoară, la focul veșnic al cântecului, învățându-ne să ne bucurăm de viață, să dansăm, să ne veselim, iar când e cazul - să și plângem. Din fragedă copilărie am ascultat, apoi am și cântat nemuritoarele lui sârbe și hore, doine, din care curgea aieva atâta jale și amar, de ni se umezeau ochii de la mic la mare... Am plâns, prea poate, pe furiș, dar acele lacrimi ne-au ținut - și sânt sigură, ne vor mai ține! - Grămăjoară încă mulți ani la rând... Atâta timp, cât mai este trează memoria, cât mai răsună melodiile lui Valeriu Hanganu, va fi viu și marele artist și noi ne vom simți mai sigur acasă, pe scenă, la nunți și cumetrii. Și avem cu toții datoria de a sorbi din acest nesecat izvor al folclorului, muzicii noastre populare, cu ea ne vom păstra verticalitatea, cu ea ne vom menține ca neam pe acest pământ...”

Evoluări reușite au avut majoritatea absolută a participanților, care au interpretat melodii la alegere și din repertoriul lui Valeriu Hanganu la trompetă, nai, clarinet,

saxofon, flaut și alte instrumente aerofone, culegând aplauzele asistenței și fiind menționați cu diplome de onoare, semne de gratitudine: grupa mică - locul II-Veaceslav Ababii, trompetă, Cahul, profesor - Gh. Ignatiuc; locul II - Vadim Cănev, saxofon, Comrat, profesor N. Stanev; mențiuni - Iulia Chisacov și Maxim Rusev - ambii flaut, Vulcănești, profesoară - M. Cernev; grupa mare - pe primul loc s-a clasat Andrei Vlas, clarinet, Sărata-Galbenă, profesor - V. Țabor; pe locul II - Irina Caracaș, flaut, Vulcănești, profesor - M. Cernev; locul III - Adrian Gribincea, trompetă, Cantemir, profesor - I. Solomon; de mențiuni s-au învrednicit Dionis Haidarlî și Marcel Boiștean, ambii trompetă, Cantemir, profesor - I. Solomon; Timofei Mazuric, trompetă, Cimișlia, profesor - V. Codreanu și Pavel Scripnic, clarinet, Sărata-Galbenă, profesor - V. Țabor. Semne de gratitudine le-au fost înmânate și profesorilor, sub bagheta cărora aceste tinere talente valorifică și păstrează pentru eternitate inestimabila moștenire cultural-artistică, pe carea ne-a lăsat-o cel care a fost și rămâne pentru totdeauna Trompeta de Aur a Moldovei, Valeriu Hanganu.

DORINA ROTARI, directorul Casei-muzeu „Alexei Mateevici” din Căinari

Sărbătoare la Căinari

La Căinari, la baștina poetului Alexei Mateevici, în fiecare an în ziua de 16 martie e sărbătoare, fiindcă acolo unde se naște un poet totdeauna vine timpul unei sărbători și locul întinereste prin cinstire și memorie.

Cine, dacă nu suflarea vetrelor atât de dureros cântate de poet în vremea lui, îl pomenește, îl venerază, îl amintește?

Tradițional din 1991, în ziua nașterii lui A. Mateevici venim cu pietate, cu candela iubirii aprinsă în suflet și-i aducem un omagiu poetului și nemuritoarelor sale versuri, prin recitaluri de cântece și poezii - grăitoare fapte de glorie și recunoștință pentru ctitorul acestor pământuri, pentru acel ce a dat poporului basarabean cea mai frumoasă odă, ce proslăvește-n versuri de cristal sufletul și graiul acestui plai.

Căinării păstrează veșnic vie flacăra Limbii române. Aici s-a

născut și s-a înveșnicit preotul-bard Alexei Mateevici, cel care a știut să cânte atât de frumos duioasa limbă românească.

La 16 martie curent, la Căinari a avut loc deschiderea solemnă a ediției a XXII-a a Zilelor Naționale Mateevici - eveniment de o deosebită semnificație la care au participat oaspeți de la Chișinău, profesori și elevi ai liceului din localitate, creștini din Căinari, oameni de diferite vârste și profesii pasionați de opera marelui poet.

Sărbătoarea a demarat cu un parastas „Spre-aducere aminte întoarce-te-napoi” la monumentul lui Alexei Mateevici din fața Casei-muzeu ce-i poartă numele, oficiat de către protoiereul mitrofor Valentin Baltag, paroh al bisericii „Sfinții Arhangheli Gavriil și Mihail” din Căinari, serviciu divin de pomenire a neamului familiei Mateevici.

Cei mai activi promotori și va-

lorificatori ai creației mateevicene au fost menționați cu diplome și cărți din partea Casei-muzeu „Alexei Mateevici”.

Au rostit discursuri de omagiere pentru autorul poemului „Limba noastră”, devenit Imn de Stat al Republicii Moldova primarul de Căinari - Anatolie Nebunlea și Petru Râmbu cel care în perioada sovietică a avut curajul să promoveze valorile culturale și poetice ale lui Mateevici, deschizând la 16 martie 1968 muzeul care astăzi continuă să bucure vizitatorii.

Pentru toți locuitorii țării preotul-poet Alexei Mateevici este asemeni unui izvor cu Apă Sfântă, căci din Opera Dumisale toți sorbim „veșnicele adevăruri”, învățăm să păstrăm tradițiile, obiceiurile și limba poporului nostru.

Scriitorul Grigore Adam – un centenar de la naștere

Situată în podișul Codrilor, comuna Bălănești își trage originea încă din sec. XVII. Aici, la Bălănești găsim cel mai ridicat punct din spațiul Pruto-Nistorean cu înălțimea de 429,5 m cunoscut sub denumirea de Piscul lui Miron. Plasat pe un relief deluros, cu numeroase hârtopuri, prin potențialul său natural, satul se înscrie perfect în peisajul pitoresc format de Valea Socilor, La Ciritei, Lunca Vulturenilor, Dealul lui Iordache, Dealul Popințeilor. Aceste denumiri toponimice din sat și din împrejurimi le întâlnim descrise plastic în lucrările lui Grigore Adam: *„Între dealul Hărmasăroaiei și Costișele Nucului, printre cele patru rânduri de soci bătrâni, se întinde cunoscuta Vale a Socilor, pe unde în diferite dăți de-a lungul istoriei moldovenești, au curs în puhoai furtunoase când cetele năvălitoare de neam turcesc, când cele de neam unguresc ori leșesc”*.

Născut la 7 aprilie 1914 în comuna Bălănești, județul Lăpușna, Grigore Adam absolvă școala primară din sat, apoi își continuă studiile la Școala Normală „Mihai Viteazul” din Chișinău (1932-1934). Până la anul 1940 activează ca pedagog într-un șir de sate din împrejurimile Bălților și Orheiului, abordând diferite probleme din domeniul învățământului și educației într-un șir de articole de publicistică. Apoi se întoarce la baștină ca profesor și direc-

tor de școală. Paralel își începe activitatea literară, contribuind substanțial la dezvoltarea nuvelei și narațiunii.

A redat în lucrările sale scene realiste, care de multe ori au stat sub semnul unui zguduitor dramatism. Dar redat într-o manieră artistică, a scos în evidență viziunea lui viguroasă și optimistă asupra lumii. Fiind încadrat în domeniul învățământului, a contribuit și la pregătirea manualelor destinate școlilor moldovenești. În 1945 e primit în rândurile Uniunii scriitorilor din Moldova, publicându-și eseurile în revistele: „Școala basarabeană” și „Revista Asociației învățătorilor din jud. Bălți”. Nuvelele „Hartene”, „Șipotul lui Nicandru”, „Cu tractoarele”, „La fântâna Tomulesei” și multe alte piese scurte, dar bogate în conținut, l-au marcat pe tânărul scriitor, astfel operele lui au cunoscut postum mai multe ediții. „Când negurenii trăiesc” rămâne o ultimă piesă neterminată... Tânărul visător se stinse din viață la numai 32 de ani împliniți, izbutind să lase o operă pe măsura talentului său.

Total dezinteresat, străin de invidie, un pedagog, un prozator care și-a iubit nespun pământul și limba, memoria căruia i-au păstrat-o vie frațele și sora împreună cu urmașii săi, menținând cu grijă în casa părintească de la Bălănești colecția de familie ce cuprinde bunurile și manuscrisele scriitorului. Ele ne prezintă o bogată sursă istorică și documentară. Și nu numai atât, căci fiind un pasionat iubitor de folclor, fratele Vasile Adam,

vestit conocar în sat timp de trei decenii, a lăsat moștenire și fiilor săi din comoara pe care o deținea, încât aceștia să o valorifice din plin. Tatiana Adam (Sofronovici), conducătoare a Ansamblului folcloric „Țărânțuța” din or. Durlăști, trecută la cele veșnice, Veaceslav, profesor de muzică la Liceul „Prometeu” din or. Chișinău, Constantin, actor la Teatrul Național „Mihai Eminescu”, sunt câțiva din cei opt nepoți ai scriitorului, care au îmbrățișat la propriu profesia de artist. Ceilalți copii au ales munca de pedagog. Vasile e profesor de educație fizică și antrenor la Ungheni. Iar Valeriu, de profesie agronom și Viorella care e profesoară la Gimnaziul din Bălănești au rămas aproape de părinți în satul natal. Cel mai mare fecior al familiei Adam, născut în 1947, la un an de la trecerea în lumea celor dreți a tânărului publicist a primit numele Grigore în amintirea unchiului. Fiind profesor de educație fizică la Școala Profesională din Nisporeni, încearcă să mistuie dorul de baștină prin profunzimea cântecului popular pe care î-l promovează. El vine să ne amintească că folclorul nostru e unic în univers și dacă unii s-au dus din această lume... alții s-au născut să le continue munca, căci acesta este cursul firesc al vieții.

Astfel, punând preț pe moștenirea spirituală ce au primit-o în dar de la tatăl și unchiul lor, urmașii familiei Adam continuă să scoată la lumină acele valori de neprețuit ale satelor noastre spre a le transmite următoarelor generații.

Ninge

Ninge cu dor
Peste un petec de țară,
Ninge și plouă la un loc,
N-am știut
Că ninsorile ar putea să doară,
Iar apoi se prefac
În stropi de tină amară.

Ninge ca la început
Peste un Mileniu
Cufundat în uitare,
Ninge și plouă,
Plînge un dor
Mistuit de trădare...
Iartă-mă că nu pot uita,
Ninsorile de odinioară.

Ninge din lacrima lui Dumnezeu
Peste acest colț de țară...

De ziua Sfântului Isidor

De ziua Sfântului Isidor a mins,
Iar eu umblam prin ninsoarea bezmetică
Să-i zăresc umbra
Și să-i spun în glas pripit
De rugăciune:
-Sfinte Isidore, roagă-te lui Dumnezeu
Pentru noi,
Dar mai ales,
Roagă-te pentru această ninsoare
La capătul căreia
Stă un Mileniu răstignit pe cruce
Și așteaptă ziua de pe urmă,
Cînd îngerii vor pica din cer
Și se vor rostogoli
Printre fulgii de nea
Și mai roagă-te, Sfinte,
Pentru singurătatea ta
Și a mea...

* * * *

Biserica era plină de îngeri,
Ce se rostogoleau spre noi,
Printre fulgii de nea,
Eram dusă de îngeri,
Ca-ntr-un satanic joc,
În iureșul florilor de nea,
Acolo unde cufundată-n beznă,
Icoana unui Mileniu
Abia se zărea.
Vroiam să-l ajung,
Să-mi sprijin fruntea
De-această lumină stingheră,
Dar vîntul bezmetic
Mă trăgea înapoi
Și eu plîngeam și rîdeam
În biserica plină de îngeri.

Plînge doru'

Plînge doru' ori murmură,
Frunza linu o scutură...
Plînge doru' ori murmură.

Plînge doru' ori descîntă,
Vîntu frunza o frămîntă...
Plînge doru' ori descîntă.

Plînge doru' în baladă,
Frunza zboară în tăgadă...
Plînge doru' în baladă.

Plînge doru' după tine,
Frunza pleacă și greu vine...
Plînge doru' după tine.

Plînge doru' ori șoptește,
Frunza greu se rostuieste...
Plînge doru' ori șoptește.

dr. TATIANA BUTNARU

Din cartea

„Arhipelagul ninsorilor”

Le chagrin pleure

Le chagrin larmoie et soupire,
Les feuilles des arbres tombent paisiblement...
Le chagrin pleure et soupire.

Le chagrin pleure et exorcise,
Le vent agite les feuilles...
Le chagrin pleure et exorcise.

Le chagrin te déplore,
La Feuille s'en va et ne revient pas...
Le chagrin te déplore.

Le chagrin verse des larmes et murmure,
La Feuille danse sans rime ni raison...
Le chagrin verse des larmes et murmure.

Il neige

Il neige avec nostalgie
Sur un lopin de pays
Il neige et il pleut à la fois,
Je n'ai pas su
Que la neige peut
Causer de la souffrance
Et après se transformer en
Gouttes de boue.

Il neige comme au début
Sur un Millénaire
Absorbé par l'oubli.
Il neige et il pleut
Un ennui
Mine par la trahison
Pleure
La neige d'antan.

Il neige sur ce pays
C'est la larme de Dieu.

Le jour du Saint Isidore

Le jour du saint Isidore il a neigé
Et moi, j'errais sous la neige écervelée
Et pour que je lui dise d'une voix audacieuse:
Pour que j'aperçoive son ombre,
-Saint Isidore, pries Dieu pour moi, pour nous
Et notamment pour cette neige
À la genèse de laquelle
Demeure un Millénaire crucifié,
Qui attend le jour d'après
Quand les anges descendront du ciel
Roulés- boulés
Parmi les flacons de neige
Pries- toi, Saint Isidore,
Pour ta solitude...
Et pour la mienne.

* * * *

L'église était pleine d'anges,
Qui roulaient vers nous,
Parmi les flacons de neige,
J'étais portée par des anges
Comme dans un jeu satanique,
Dans la précipitation des fleurs de neige
Là, où plongée dans l'obscurité,
Licône d'un Millénaire,
À peine entrevue.
Je voulais l'atteindre,
Pour soutenir mon front
De cette lumière solitaire,
Mais le vent distrairait
Et je pleurais et je riais
Me tirait en arrière
Dans l'église pleine d'anges.

- Locul de muncă?
- Lucrez într-un laborator de idei misterioase, unde se produce logodna cuvântului

cu Omul - Biblioteca.
- Cine mă însoțește zi de zi?
- Creația cea mai perfectă a Omului - Cartea.

Ea îmi este pâinea sufletului.
- Și, totuși, cine sunt?
- Suma cărților lecturate.

(Eudochia Socinschi-Plăcintă, poezia „Autochestionar”)

Cu câțiva ani în urmă Biblioteca publică raională „I.P.S. Antonie Plămădeală” Hâncești a inițiat un program prin care și-a propus să aducă în atenția comunității fapte din istoria orașului, să evoce și să cinstească memoria unor personalități importante din cele mai diverse domenii: scriitori, artiști, oameni de știință, ziariști, ierarhi bisericești, adică toți aceia care au contribuit și contribuie la afirmarea spirituală a orașului nostru.

Oare nu ar merita un elogiu și bibliotecarii, aceste personalități trăitoare în umbra cărților și în foșnetul miraculos al filelor?

Oare să fie dintre acei ce nu înțeleg utilitatea acestei profesii, tot mai complexe și multifuncționale?

El, intelectual bine informat și dinamic, le știe pe toate cele știute și le împărtășește cititorilor, el este personalitatea care caută cu orice prilej să pună în mișcare cartea. Plăcută misiune în lumea sa a sunetului de cărți răsfoite.

Doamna Eudochia Plăcintă este unul din bibliotecarii devotați meseriei alese, unul dintre cei mai harnici și inspirați slujitori ai profesiei. O cunosc de mult, de suficient timp ca să vorbesc despre ea la aniversarea-i frumoasă pe care a sărbătorit-o recent.

S-a născut la 23 februarie 1949, în Tomaiul Nou de prin părțile Leovei, într-o familie de intelectuali care apoi au trecut cu traiul în raionul Kotovski, actualul Hâncești.

Copilăria și adolescența și-a petrecut-o în satul Fundul-Galbenei unde au fost repartizați părinții ei cu statut de tineri specialiști. Aici a făcut primii pași spre școlă, carte. A absolvit Școala de Iluminare culturală din Soroca, a urmat Universitatea de Stat din Chișinău, Facultatea Biblioteco-

nomie și Bibliografie și iată, circa 40 de ani se consacră întru totul profesiei îndrăgite. Biblioteca publică raională „I.P.S. Antonie Plămădeală” i-a devenit a doua casă, iar colectivul ei - familie.

Destinul ne-a oferit șansa fericită de a ne cunoaște, a colabora la realizarea diferitor manifestări culturale raionale, republicane și internaționale. O cunosc ca profesionist, ca apărător al importanței rolului bibliotecilor în societate și comunitate, ca formator prin instruire și pledoare pentru modernizarea procesului de perfecționare profesională, susținerea seminarelor raionale, atelierelor zonal - practice. O caracterizează curiozitatea profesională, dorința de perfecționare continuă și de împărtășire cu ceilalți a cunoștințelor acumulate. A făcut cursuri de reciclare și perfecționare la

ciată la justa-i valoare, fiind menționată de mai multe ori. Ani la rând i s-au acordat: Diplomă pentru merite deosebite (2006), Diplomă pentru devotament (2007), Diplomă pentru munca îndelungată și succese înalte (2009), Diplomă de exelență (2010), Diplomă de onoare a Ministerului Culturii (2008).

Doamna Eudochia Plăcintă mai are o predilecție - cea de a așterne pe hârtie simțirile inimii în rânduri versuite. Printre acestea se înscrie dragostea pentru casa părintească, meleagul natal, graiul matern, pentru rude, prieteni și toți acei care îi sunt dragi și aproape inimii. Editează două plachete de versuri - „Hânceșteanca” (2008) și „Ca o icoană, baștina” (2011). În prefața cărții „Hânceșteanca” scriitoarea Marcela Mardare vine cu o constatare — „Poezia Eudochiei Socinski-Plăcintă, expresie a trăirilor sale, vine dintr-o pornire năvalnică a sufletului care aspiră spre frumos, spre valori veșnice”.

A crescut și educat trei copii frumoși: Dorin, Olesă și Denis. Se mândrește cu cei șase nepoței, care îi sunt dulceața sufletului.

Foarte des, din lipsă de timp sau din modestie, nu reușim să spunem ceea ce ne cere sufletul persoanelor cărora le suntem recunoscători pentru ajutor și susținere în viață.

Dnă Eudochia Plăcintă, vă mulțumesc pentru faptul că întotdeauna ați intuit când avem nevoie de încurajare, îndrumare. Mereu ne-ați inspirat încrederea în propriile forțe. Anii în care v-am știut alături la bine și la greu demonstrează că faptele constituie măsura destinului unui om, primiți sincerele noastre felicitări cu ocazia zilei profesionale Ziua bibliotecarului. Multă sănătate, bucurie, fericire și împliniri în toate.

Destinul împlinit al unui bibliotecar de vocație

Butești unde a luat cunoștință cu noi procese de lucru în bibliotecile-colege din România. Este întotdeauna deschisă pentru colaborare profesională. A muncit de-a lungul anilor în diverse funcții: șef-serviciu, bibliograf, metodist, director adjunct, director. A activat fructuos la mediatizarea rolului bibliotecii în societatea hânceșteană colaborând cu ziarle: „Curierul de Hâncești”, „Cuvântul liber”, „Business info”, „Gazeta de Sud”, „Tribuna copiilor”, revista „Realități culturale”.

Pentru a spori gradul de utilitate a Bibliotecii, a fost obsedată de idei inovative, care pe parcursul anilor au fost acceptate și implementate. Este deținătoarea gradului întâi de calificare profesională.

Activitatea amplă și eficientă a mai bine de patru decenii este apre-

Parfumul florilor de primăvară, roua dimineților calde, adierea vântului blând al celui mai frumos anotimp, toate acestea să-și găsească locul în sufletele dumneavoastră, mult stimați cititori ai revistei „Realități Culturale”

„Mărțișor — 2014” a reunit talentele raionului Ocnița

În fiecare an, pe 1 martie în Moldova, indiferent de capriciile vremii, se văd peste tot floricele albroșii – mărțișoarele, prinse la piept reprezintă simbolul primăverii, dragostei și bunătății. Cuvântul **mărțișor** vine de la cuvântul martie. Iar tradiția de a dărui mărțișoare vine de la legenda care spune că frumoasa primăvară ieșind în prima zi de martie în pădure și văzând un ghiocel care forța să iasă de sub zăpadă, a încercat să-l ajute să scape de îmbrățișarea rece a zăpezii și de ghimpii crengilor de anul trecut. Supărata iarnă s-a înfuriat și a vrut să înghețe curajoasa floare, care a îndrăznit să încalce regula de gheață. Primăvara, acoperind petalele firave ale ghiocelului de frigul năprasnic, s-a înțepat înroșind zăpada cu picături de sânge care încălzeau gingașa floare. Chiar dacă iarna era aspră, ghiocelul a supraviețuit. Culorile alb și roșu simbolizează sângele pe zăpadă, care a apropiat sosirea primăverii.

Fiind selectat și reușit valorificat, mărțișorul strămoșesc a stat la originea multor sărbători

tradiționale. Festivalul Internațional „Mărțișor” începând cu anul 1967 la inițiativa Ministerului Culturii are loc anual în Republica Moldova. „Mărțișorul” este o sărbătoare a muzicii, a sufletului, a primăverii, păcii și prieteniei, a artei multinaționale și contribuie la îmbogățirea reciprocă a culturii naționale.

Deschiderea oficială a decadei „**Mărțișor 2014**” în raionul nostru a avut loc sâmbătă 1 martie, în incinta Casei orașenești de cultură Ocnița, inaugurată cu un concert de sărbătoare susținut de cei mai talentați artiști ai orașului și raionului: Orchestra de muzică populară a Consiliului raional „Rapsozii Nordului” dirijor și conducător artistic *Ghenadie Garaz*, colectivele model de dans modern „Inspirația” și „Izvorașul”, coregrafi *Antonina Pavlova* și *Natalia Pavlova* (C/cultură Ocnița), colectivele coregrafice cu titlu model „Impuls” – c/artistic *Ana Suslina* și „Ciuleandra”, c/artistic *Lidia Radu* (Centrul de creație a copiilor), micuții artiști ai grupei folclorice „Noroceii” și ansamblul folcloric

al Școlii de arte, c/artistic *Mariana Popescu*. Cu un buchet de mărțișoare muzicale în fața spectatorilor au venit Nely Palamari, Miroslava Chiriac, Elena David, Anastasia Morari, Adriana Coroma, Larisa Mereuță, Ruslan Clim și Mariana Popescu. O expoziție extraordinară a mărțișoarelor a fost organizată de Galina Slivca, împreună cu elevii Școlii de arte Ocnița.

La eveniment au fost prezenți oaspeți de onoare - vicepreședintele raionului dl. Andrei Țopa, primarul or. Ocnița dna Galina Zalevscaia, care au dat start evenimentului, iar șefa Secției cultură dna Ludmila Belonoșca și viceprimarul orașului dl Eugeniu Șipcalov au felicitat ocnițenii cu sosirea primăverii. Toți participanții au făcut ca zâmbetul și voia bună să nu dispară din sufletele celor care pe parcursul a 2 ore au fost prezenți în sala de festivități.

Paleta cultural artistică a Mărțișorului a continuat 10 zile pe plaiurile ocnițene. Pentru a ne elibera nițel de povara iernii, de griji și a ne bucura din plin de măria Sa Viața, la data de 6 martie 2014 în incinta restaurantului „Vivat” (*T.Cațur*) a fost organizată sărbătoarea „**Femeia - taina primăverii**”, la care au fost invitate 80 doamne - membri ai Consiliului raional, manageri, întreprinzători, medici, contabili, profesori, lucrători din domeniile justiției, culturii, mame cu mulți copii. Organizatorii activității - Consiliul raional Ocnița (*președinte I. Tomai*) și Secția cultură (*șef L. Belonoșca*), în colaborare cu administrația Casei orașenești

de cultură (M. Crucichevici), Școala de arte Ocnița (E. Zara), Centrul de creație a copiilor Ocnița (S. Rânja), Orchestra de muzică populară „Rapsodii Nordului” (Gh. Garaz) au adus în dar doamnelor flori și cadouri, buchete de versuri, melodii, joc și voce bună, cuvinte calde oferite din suflet, însoțite de sănătate, fericire, răbdare, gingășie, iubire.

Decada Mărțișorului nu a fost dată uitării nici în localitățile din raion, unde au fost organizate manifestări de amploare ce vin să promoveze tradițiile și obiceiurile locale. Datorită conlucrării între administrația primăriei și a lucrătorilor din cultu-

ră, menționăm succesul șezătorii folclorice „**Depănăm un gând frumos**” petrecută în s. Hădărăuți, concursul literar „**Alb cu Roșu...**” organizat în com. Lipnic, concursul „**Haideți fetelor**” desfășurat în localitatea Grinăuți Raia, concertul de sărbătoare „**Flori pentru Mama**” organizat în s. Ocnița și spectacolele din localitățile Rujnița și Corestăuți. Organizatorii activităților au știut să îmbine frumosul cu sosirea primăverii. Le doresc ca pe tot parcursul anului să fie calzi la suflet, frumoși la chip, puternici și viguroși.

Splendoarea mărțișorului ocnițean a fost prezentată în or. Chiși-

nău, la 9 martie 2014, de Orchestra de muzică populară „Rapsodii Nordului” la spectacolul de sărbătoare, organizat de Ministerul Culturii, la închiderea decadei „Mărțișor 2014”. Mesajul interpreților adus pe scena teatrului „Ginta Latină” or. Chișinău a fost următorul: „Noi trăim în Moldova, iar Moldova este o țară de basm, unde se nasc cele mai frumoase talente. Cu adevărat cele mai frumoase și merită cu certitudine susținute”. Împreună cu aceste frumoase talente ale raionului Ocnița, am readus pe meleagul nostru Primăvara și Mărțișorul.

VARVARA RUSU, sp. Secția Cultură Rezina

„Să-mi cânti, frumoasă primăvară Omagiu lui Dumitru Matcovschi”

Cu aceste cuvinte a fost deschis Concursul raional al deklamatorilor cu genericul „**Să-mi cânti, frumoasă primăvară. Omagiu lui Dumitru Matcovschi**”, organizat de către Secția raională cultură cu prilejul Zilei Mondiale a Poeziei, având în calitate de participanți beneficiari ai bibliotecilor publice din raionul nostru. Activitatea face parte din planul de acțiuni al Secției Cultură, consacrate Anului „Dumitru Matcovschi”.

Dumitru Matcovschi – poetul, prozatorul, publicistul și dramaturgul neamuui, a fost un adevărat făuritor de frumos. Cei 40 de participanți în concurs, copii și maturi, au declamat cu multă inspirație din inegalabilele creații ale poetului.

Prima care a onorat numele și creația poetului cu deosebite cuvinte, după care a și declamat din creația lui, a fost dna Ludmila Iftodi din s. Lalova. Cu strigăt din suflet, cu lacrimi în ochi a fost ascultată poezia „Îngerii roșii”, plină de durere, neceaz și speranță a bunelor și părinților noștri, declamată de Daniela Șolcan, elevă în cl. a VIII-a la gimnaziul Pereni. Juriul i-a oferit Premiul mare, diplomă și premiul special.

Apreciat a fost și Radu Bulican, elevul cl. a VIII-a din Slobozia-Horodiște, pentru poezia „Acum” și a creației proprii „Iubitule poet”.

Irina Lisnic, eleva cl. a VI-ea a LT „Alexandru cel Bun” din

Rezina, a recitat poezia „Baladă cu Fimca lăutarul”. Acestor doi participanți le-a fost apreciat locul I, diplomă și premiu.

Cu diplome și premii pentru prestație deosebită au mai fost menționați: Petru Donți (cl. a VII-ea, s. Lalova), poezia „Cuvântul”; Irina Odobescu (cl. a X-ea, s. Cuizăuca), poezia „Părinții”; Valeria Șoimu (cl. a X-ea, s. Țahnăuți), poezia „Inimă de mamă”; Maria Negru (cl. a V-ea, s. Ignăței), poezia „Moștenire”. Au depus mult suflet și Victoria Bejan (cl. a VI-ea, s. Gordinești); Daniela Burjacovschi (cl. a VII-ea, or. Rezina); Aurelia Rusu (cl. a IX-a, s. Meșeni), dar și cea mai mică participantă Vlada David din s. Solonceni, elevă în cl. I-ii.

Cunoscuta poetă rezineană Luminița Melnic, autoare a două plachete de versuri, a scris special pentru concurs poezia „Să-mi cânti, frumoasă primăvară”, creație declamată de către nepotelul autoarei, Mihăiță.

Pe finalul concursului, toți participanții au fost menționați cu premii din partea Secției Cultură, angajații căreia le-au dorit tuturor inspirație și participare în cât mai multe concursuri.

Din numele organizatorilor, mulțumim mult participanților, șefilor de biblioteci, profesorilor, care s-au străduit pentru reușita concursului.

„Eu am cântat, eu cânt și-o să mai cânt,
La margine de lume și de țară,
Încet-încet, cu limpede cuvânt,
Străbun pământ în nouă primăvară...”
D. Matcovschi

Anatolie Lupuleac a.n.1958 s. Cucuieții Vechi r. Râșcani, autor a trei plachete de versuri populare inspirate din viața rurală contemporană, **O, tu, floare, nu mă uita**, „**Razele inimii**”, „**Vino mam, acasă**”.

Poezia populară românească face corp comun cu întreg folclorul nostru din spațiul românilor de pretutindeni. Creația populară orală i-a preocupat pe vestiți cercetători filologi clasici și contemporani ca B. P. Hașdeu, V. Alecsandri, M. Eminescu, P. Ștefănuță care au valorificat și cercetat acest domeniu nu numai prin faptul că au cules perle

populare ale poporului nostru, dar au editat studii, cercetări cu un caracter științific în ceea ce privește istoria și cultura înaintașilor noștri.

Anatolie Lupuleac este continuatorul predecesorilor autorilor anonimi, creatori de diverse specii și genuri literare populare, fapt de care ne vom convinge, regăsindu-l în lucrările de poezii populare sus

numite. Tematica poeziilor sale este variată: mama, dorul, credința, dragostea de plai, de graiul matern etc. Stilul autorului este accesibil pentru toate categoriile de amatori de poezie populară, copii, adulți, oameni de cultură etc.

TATIANA FOLIUȘNEAC, șefa Serviciului Asistență de Specialitate, BPO Râșcani

„Cărțile sunt memoria omenirii”

În cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XVIII-a, la 3 aprilie 2014, Secția Națională IBBY și Institutul „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru rombni de pretutindeni de la București și Biblioteca Municipală „B.P.Hașdeu” Chișinău au organizat un eveniment cu genericul „Cartea românească – o prioritate și o conștiință”.

A avut loc întâlnirea bibliotecarilor din R. Moldova cu dl Bogdan Stanoevici, Ministru delegat pentru românii de pretutindeni și dna Zvetlana Ileana Preoteasa, direc-

tor general al Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi”. La eveniment, din r. Râșcani au fost delegate: Zinaida Fazli, șefa Secției Informativ – Bibliografice de la Râșcani; Cericova Dina – șefa Bibliotecii comunale s. Pârjota; Galina Vrabie – șefa Bibliotecii comunale pentru copii s. Mihăilenii Vechi. Dumnealor sau întors de la acest frumos eveniment cu o donație de 20 volume din colecția „Biblioteca Ion Creangă” (Editura „Prințes Multimedia” Iași).

50 de mărțișoare pentru raionul Ștefan Vodă

Zorii primăverii a cucerit orașul Ștefan Vodă încă de pe 28 februarie odată cu Festivalul concurs raional „Farmecul Mărțișorului”, ed. a II-a, organizat de către Direcția Cultură, Tineret, Sport și Turism sub egida Consiliului raional în scopul revigorării tradiției mărțișorului prin cunoaștere, conservare, transmite-re și afirmarea acestuia ca valoare națională. Ediția respectivă - una specială cu genericul „50 de mărțișoare pentru raionul Ștefan Vodă” dedicate semicentenarului raionului. Au participat reprezentanți din 18 localități cu mărțișori confecționați, muzicali, animați demonstrând spectatorilor semnificația obiceiului de a le purta. Astfel, printr-un șir de legende expuse teatralizat, momente poetice, dans, muzică și desigur o minunată expoziție – farmecul mărțișorului a strălucit ca la el acasă. Culorile alb și roșu erau prezentate în diverse tehnici de lucru manual: tricotate, modelaj, înșirat mărgel, macrameu, lasete, quilling, ș.a.

Concurenții au demonstrat ingeniozitate și cunoașterea tradițiilor oferind publicului spre vizionare legende teatralizate: Fata care s-a

vindecat doar după ce mama i-a împletit un mărțișor (Casa de cultură, Șt. Vodă), Legenda babei Dochia (s. Volintiri), Legenda voinicului care a eliberat soarele cu prețul vieții, iar sângele din răni a topit zăpada (BP din Șt. Vodă) care sugerează ideea că mărțișorul este calea spre nemurire.

Cu o gamă variată de peste 50 mărțișoare croșetate din ață și lână – de prins la piept, penițe, fluturași, flori, inimi, din bisser, legume și fructe s-au evidențiat meșterițele Centrului de creație a copiilor și adolescenților (Ștefan Vodă), care s-au clasat pe locul I.

Meritul locului II l-au câștigat meșterițele: Ludmila Gavgaș (Ștefan Vodă), cu mărțișoare croșetate în formă de coșulețe, fondițe, globuri, inimi și Vasilisa Maxian (s. Căplani), prin mărțișori din colaci de pâine, haine tricotate alb/roșu, mărțișori tradiționali.

Locul III s-a referit Școlii de arte (s. Olănești), cu felicitări pictate, amulete/talismane/mărțișor din lut ș.a; bibliotecarelor Tamara Noroșan (s. Talmaza), cu mărțișoare confecționate din hârtie și lână: pălărioare, globuri, etc; Marinei Chilian (s. Tudora) prin poiana ghiocilor din paiete, așezați în coșulețe împletite din lozie, împodobite cu mărțișoare.

Direcția Cultură, Tineret, SD-Sport și Turism în acord cu juriul a menționat premianții cu diplome și

cadouri de preț. Creative au fost și meșterițele: Maria Voloh (s. Palanca) cu haine tricotate în alb/roșu, a demonstrat ingeniozitate la împletitul din lozie artificială; școala profesională (or. Ștefan Vodă) cu expoziția de haine naționale în culorile alb/roșu; Școala de arte „Maria Bieșu” (or. Ștefan Vodă) cu felicitări confecționate manual; biblioteca publică (or. Ștefan Vodă) pentru ideea împodobirii localităților din raion cu un mărțișor pe hartă; biblioteca publică (s. Feștelita) cu mărțișoare îmbrăcate pe pahare.

Plecând acasă, fiecare participant împodobește „Pomul mărțișorului” cu mărțișoare dedicate raionului nostru – simbol al renașterii, speranței și norocului. Astfel, pomul „împovărat” cu 50 de mărțișoare intră în registrul de sus al Universului. Simbolistica mărțișorului transmite dincolo de estetism, lucruri, sensuri mult mai înalte. Nu trebuie decât să deschidem ochii și să fim mai primitivi cu sufletul spre a putea înțelege.

Istoria de succes – inovație în bibliotecă

Având fericirea de a fi printre cele 68 biblioteci incluse în rețeaua pilot al Programului Novateca, am participat împreună cu bibliotecarele din raioanele: Leova, Cahul, Hâncești, Călărași, Ungheni, Căușeni la trainingul, **Istoria de succes - inovație în bibliotecă**, moderatorii fiind dna Lidia Culicovschi, specialist inovații în biblioteci și dl Oleg Bursuc (ajutați de Diana Rotaru și Diana Bacal).

La atelierul de creație am studiat competențele de scriere a istoriilor de succes, concretizând că ele reprezintă o descriere a unei schimbări pozitive realizată grație implementării unei inovații în bibliotecă. Aici am ajuns la concluzia că scrierea istoriilor de succes este necesară pentru:

- A familiariza cât mai mulți potențiali utilizatori ai bibliotecii despre oportunitățile și beneficiile pe care le pot valorifica datorită implementării inovației;
- A spori optimismul social și încrederea cetățenilor în posibilitatea schimbărilor care generează impact pozitiv;
- A spori gradul de percepție pozitivă a bibliotecii în comunitate, pe plan național și internațional;
- A amplifica respectul de sine pentru a spori motivația de a implementa și alte inovații în bibliotecă;
- A oferi colegilor exemple de succese și de bune practici în modernizarea bibliotecilor;
- A atrage atenția mas mediei și a spori interesul ei la reflectarea evenimentelor din bibliotecă;
- A sensibiliza partenerii să se implice în activități de susținere a bibliotecii;
- A amplifica credibilitatea noastră în fața donatorilor, partenerilor, beneficiarilor;
- A atrage noi oportunități de modernizarea a bibliotecii.

O istorie de succes trebuie să captiveze, să convină, să dezvolte sau să întărească atitudini, să genereze intenții de implicare, de modernizare. Pentru realizarea dezideratelor respective istoria de succes trebuie să conțină o structură logică, clară și accesibilă. În acest sens pot fi recomandate următoarele componente:

Titlul (atractiv pentru a fi citit); Fraza de impact (pentru a arăta accentuat valoarea majoră a succesului); Descrierea foarte succintă a situației problemă/dificultăți care generează disconfort într-un anumit domeniu comunitar; Descrierea succintă a activităților realizate pentru a implementa inovația și a redresa astfel situația (Cine? Când? Unde? Ce? Cum? Pentru ce? Și statistici relevante); Descrierea succintă, structurată și argumentată a rezultatelor, a impactului activităților de implementare a inovației (cu nominalizarea beneficiarilor și beneficiilor concrete, cu citate evaluatorii); Concluzii și orientări de perspectivă referitoare la eficiența implementării inovației; Informații referitoare la autorul istoriei de succes; Imagine optimistă care reflectă succesul implementării inovației.

Spre sfârșitul trainingului fiecare grup format anterior a scris câte o istorie de succes bine structurată conform criteriilor obligatorii, grație instruirii efectuate de formatorii calificați, cu o bogată experiență profesională de specialiști competenți, corecți și devotați muncii sale.

În urma acestui training bibliotecarii au conștientizat că trebuie să fie mereu într-o continuă căutare pentru a învăța, a asimila competențe noi, devenind un personal inteligent, instruit, calificat, cu abilități necesare pentru a face față erei informaționale.

Învățarea pe tot parcursul vieții este unica șansă a bibliotecarului modern.

ALEXANDRA SOCOL, directorul BP, Țahnauți

Concepte ale bibliotecii moderne

Recent, IREX Moldova, în cadrul Programului „Novateca”, a organizat seminarul „Concepte ale Bibliotecii Moderne”. Atelierul de lucru a fost condus de către Stanislav Orlov și a avut drept obiective - familiarizarea participanților cu tendințele de modernizare a bibliotecilor, de sporire a încrederii bibliotecarilor în potențialul lor uman, precum și în abilitățile lor de planificare și implementare a inovațiilor în biblioteci pentru beneficiul comunității.

La seminar, dl Orlov a reușit să creeze o atmosferă de armonie, prietenie și colaborare între bibliotecarii participanți. Pe întreg parcursul instruirii am fost susținuți cu sfaturi, idei, îndrumări de către conferențiarul univer-

sitar dr. Lidia Kulicovski, care ne-a dăruit câte două Reviste de biblioteconomie și științe ale informării, fiindu-ne de mare ajutor în instruirea continuă.

În urma seminarului, mi-am îmbogățit bagajul de cunoștințe cu conceptul de „bibliotecă modernă”, recunoscut la nivel global. Instruirea a integrat teoria cu practica, fiind interactivă, provocatoare de idei, interesantă, aplicabilă în toate bibliotecile din țară. Am analizat studii de caz și exemple din viața reală a diferitor biblioteci și bibliotecari din lume, propria situație, precum și explorarea posibilelor modalități de îmbunătățire a activității bibliotecii prin implementarea celor mai bune practici.

În încheiere vreau să accentuez că biblioteca este un instrument principal de instruire, accesibil pentru toate categoriile de populație. Avem nevoie de mult mai multă susținere în promovarea importanței menținerii activității bibliotecilor în procesul de instruire a populației, în promovarea cărții și lecturii.

„Novateca” este un program-pilot, care timp de doi ani, studiază modalitățile de facilitare a accesului populației la Internet, prin intermediul rețelei existente de biblioteci publice din Republica Moldova. Programul stabilește parteneriate cu un spectru larg de factori interesați de modernizarea bibliotecilor, organizează seminare de instruire pentru bibliotecari și donează bibliotecilor calculatoare pentru accesul cetățenilor la Internet.

Accesul la computer și Internet este esențial pentru dezvoltarea economică, găsirea unui loc de muncă, comunicarea cu rudele din depărtare, accesarea informației din domeniul culturii, educației, sănătății etc. Totuși, 36% din populația țării, în special din regiunile rurale, încă nu au folosit vreodată Internetul. Biblioteca – o instituție binecunoscută în comunitățile locale, are potențialul de a deveni locul ideal care să ofere acces la informație și servicii moderne de informare.

Programul „Novateca” este realizat grație sprijinului oferit de Fundația „Bill și Melinda Gates” în cooperare cu Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

INA DODON, MARGARETA GLIGOR, BPR „Mihai Eminescu”, Fălești

Săptămâna Cărții și a Lecturii pentru Copii la BPR „Mihai Eminescu”, Fălești

...Zestre de la strămoși, tezaur sacru... depozit de comori... CARTEA

Săptămâna Cărții și a Lecturii pentru Copii s-a desfășurat la BPR „Mihai Eminescu” cu genericul: „Lumina cărților să ne bucure”. Au fost vernisate expoziții de carte: „Cartea-piramida nemuritoare a sufletului”, „Carțile – punți spre cunoaștere”, „Cartea - leagăn spiritual al copiilor”, „Cel mai bun prieten - cartea”. Copiii au fost informați despre cărțile de referință, cărțile de beletristică, cărțile noi din diverse domenii de cunoaștere.

Săptămâna a inclus: lecturii comentate, ora filmului cu desen animat „Privim și discutăm”, ora glumei „Zâmbetul - curcubeul lacrimilor”, matineul literar muzical „Un popas în lumea cărților”, revista orală „Luminatu-s-au de carte, luminatu-s-au de grai”.

Startul activităților a fost dat la 1 aprilie cu revista orală: „Luminatu-s-au de carte, luminatu-s-au de grai”. Scopul activității a fost atragerea copiilor la lectură, promovarea cărților de valoare și de a răspunde la următoarele întrebări: mai este Cartea uti-

lă omului modern, aflat într-o permanentă întrecere cu ceilalți și chiar cu sine?, mai poate fi lectura - aventura cunoașterii în general, o cale spre împlinirea omului, spre regăsirea paradisiului pierdut? Copiii au răspuns cu fermitate, că Cartea este cea mai accesibilă, cea mai apropiată de sufletul omului spre cunoașterea Lumii și a Universului.

Moderatorii activității au fost: Alexandrina Niculescu (cl. a X), Igor Zaharov (cl. a XI), Victoria Oroșanu și Lorena Gologoț (cl. a VII). Participanții au fost elevii claselor a V-IX-a, LT „Mihai Eminescu”. Pe parcurs elevii au făcut o trecere în revistă a activității scriitorilor, începând cu cronicarii și finisând cu cei contemporani. Au fost înscenate fragmente din „Chirița în Iași” de Vasile Alecsandri, din îndrăgitele „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă. Copiii au intrat în rolurile personajelor pe care le-au interpretat: Chirița - Nicoleta Pastramă (cl. a VII), Marghiolița - Valeria Zadnipro (cl. VII), Trasnea - Nichita Melnic (cl. VI), Ștefănescu - Marius Dilion (cl. VI). Activitatea a fost înviorată de vocile melodioase ale copiilor din

ansamblul „Vocile primăverii”, care au interpretat cântecele: „Cartea”, „Izvorul veșniciei”, conducător artistic - Valentina Bulgaru.

La 4 aprilie, elevii cl. a-IV de la LT „Mihai Eminescu” și copiii cu dizabilități de la Complexul Servicii Sociale „Pentru Voi” au făcut un popas în fascinanta lume a cărților. Ei au recitat versuri, au interpretat cântece despre carte, au înscenat povestea „Soluția magică” de Mihai Vălcu, au cules din cărți cele mai frumoase „bijuterii” despre carte cu care a fost împodobit copacul ideilor, activ au participat la victorina „Chici autorul și titlul cărții”. Foarte interesante au fost momentele de publicitate. Un succes deosebit au avut recomandările cărților lui Dumitru Matcovschi, Spiridon Vangheli, Grigore Vieru ș.a.

Sperăm ca impresiile din cadrul Săptămânii Cărții și a Lecturii pentru Copii vor servi drept imbold pentru ei ca în viitor, cât mai des să frecventeze biblioteca.

Le mulțumim bibliotecarilor, învățătorilor, profesorilor și nu în ultimul rând direcției L.T. „Mihai Eminescu” pentru colaborare.

„Și toate vin din veșnicie”

Cu acest generic la biblioteca pentru copii Drochia a demarat anul consacrat lui Dumitru Matcovschi – poetul, prozatorul, publicistul și dramaturgul neamului nostru. Deși e plecat în veșnicie, ne-a lăsat drept moștenire operele sale pline de sinceritate, simplitate și adevăr.

În acest context, colectivul bibliotecii - centru metodic, a decis ca pe parcursul acestui an, să activeze în parteneriat cu toate instituțiile de cultură și învățământ din raion, ca să ne apropiem mai mult sufletește unul cu altul prin pregătirea și prezentarea manifestărilor culturale.

La acest eveniment frumos, în calitate de oaspeți au fost elevii de la LT „Stefan cel Mare” din or. Drochia și elevii gimnaziului „I. Creangă” din s. Țarigrad, r. Drochia, care au pregătit această manifestare. Cu mult drag despre Dumitru Matcovschi a vorbit Alexandru Cojocar, elevul cl. a VIII-a de la LT „Stefan cel Mare”.

Poetul D. Matcovschi și-a legat pentru vecie numele și creația sa de Partie, satul natal, locul de baștină, pe care l-a numit „*dulcea casa de acasa*”, cuvinte care au servit și ca generic al colajului literar muzical, pregătit și prezentat de elevii gimnaziului „I.

Creangă” din s. Țarigrad prezentând cele mai arzătoare probleme ale vieții, la care de atâtea ori poetul caută un răspuns - **Vreau să vă întreb de la început:** „Cum rămâne cu inima?”/ „Cum rămâne cu sufletul?”/ „Cum rămâne cu dragostea?”/ „Cum rămâne cu focul din vatra?”

Și la fiecare întrebare s-au găsit răspunsuri prin recitarea versurilor pline de dragoste și zbulcium sufletesc ale poetului D. Matcovschi. Versurile au fost recitate cu multă pasiune, dragoste, artistism de Irina Solomon, Biatrice Bejan, Daniela Postovan, I Dorin Iurco ș.a.

Creația lui D. Matcovschi cuprinde și piese de teatru iar „Pomul vieții”, „Troia” și „Tata” sunt doar câ-

Batâr, Doina Bejan, Igor Ojovan ș.a.

Au răsunit și cântece pe versurile poetului: „Sfântă nii casa”, „Bucurați-vă prieteni” ș. a., interpretate de elevii acompaniați de Victor Cemortan.

Pe parcursul manifestării marele poet a fost onorat prin expoziția de carte, articole din ziare și reviste „Și toate vin din veșnicie”.

Oaspeții manifestării au fost reprezentanții Direcției de Învățământ Tatiana Mațu, Larisa Tartus, Secției Cultură Rodica Lozovan, V. Cemortan și colectivul BPR

Drochia, Vasile Grițco, Diana Răilean - profesori de limbă și literatură română.

Colectivul bibliotecii aduce sincere mulțumiri acestor copii talentați de la gimnaziul, „I. Creangă” ghidați de profesoarele de limbă și literatură română Tatiana Gurmeza și Victoria Manea, care cu atâta talent ne-au făcut să trăim clipe de neuitat fiind aproape de sufletul marelui Matcovschi. De asemenea mulțumim tuturor participanților care și-au adus aportul la pregătirea și petrecerea manifestării.

teva din titlurile de piese ce fac parte din tezaurul dramaturgiei noastre.

Și acești mici actori, elevi de la gimnaziu, cu atâta explicitate, dragoste și talent au prezentat câteva fragmente din aceste piese încât toți cei prezenți ne-am simțit în acele momente într-o sală de teatru printre eroii din piesele lui Matcovschi. Cu aplauze au fost răsplățiți Irina Solomon, Daniela Postovan, Igor Manea, Nicoleta

Cu har și suflet, prin lumea eternă a muzicii...

La finele săptămânii trecute, împătimitii de cântec, de sublim, de vraja muzicii și-au deschis larg porțile sufletului către universul care se cheamă Verginia Boncev, directoarea Școlii de arte „Valeriu Hanganu” din orașul Cantemir, spre a-i cunoaște tainele dorurilor multe, care i-au animat întreaga viață de om și de artist, spre „a dezlega” miracolul ce izvorăște din coardele viorii dumneaei, dar și/sau mai ales, din inima darnică, mărinimoasă a pedagogului, care a învățat, a educat câteva zeci de generații de muzicieni, or, mai mulți absolvenți ai instituției în fruntea căreia se află de 35 de ani, fie că activează actualmente în cadrul instituției sau au pășit în lumea misterioasă a compoziției, muzicienilor, interpreților și aranșajilor, printre aceștia - binecunoscuții Vlad Mircos, Nelly Ciobanu și atâția alții, cărora doamna Verginia le-a insuflat dragostea cea mare pentru muzică, care este poezia sufletului și sufletul poeziei, precum aveau să menționeze, emoționați, moderatorii festivității, de asemenea, absolvenți ai școlii-Diana Mocanu și Dumitru Bolocan...

De la înălțimea celor 35 ani de activitate pedagogică, pe care a început-o la Cantemir, unde venise tânăr specialist, după absolvirea Conservatorului (pe atunci) „Gavriil Musicescu” (deși exersase cu succes în calitate de instrumentist și aranșaj în mai multe colective de prestigiu din capitală, unde i se făcuseră, evident, oferte promițătoare), calea parcursă i se pare una pe potrivă sufletului mereu deschis, blajin, înțelegător și tolerant cu oamenii, temperamentului îngăduitor, tendinței de a le pune pe toate, gospodărește, la locul lor, de a nu face panică și a semăna neâncredere, pesimism și/măi ales-discordie în colectiv. A ținut să găsească limbaj comun cu colegii de lucru, cu toți discipolii, să potrivească „cheița” pentru fiecare din acei care s-au aflat și se mai află în jurul dumneaei, încât de bună seamă, precum au menționat numeroșii admiratori ai doamnei directoare, numele-i se asociază cu perfecțiunea, dăruirea de sine atunci când culcă pe umăr vioara, din care se revarsă sublimatele note, melodii, trăiri muzicale, care sânt însăși corzile sufletului, or, spunea marele Grigore Vieru, că pe Dumnezeu îl poți întâlni pretutindeni: în stropul de rouă, în lumina soarelui, în ochii florilor, în cântecul izvoarelor și al privighetorilor, dar îl vei cunoaște cu adevărat doar în muzică...

Sora Elena, sosită și dumneaei la această seară de creație, festivitate de anvergură pentru orașul și raionul Cantemir, avea să-i cânte, în final, cântecu-i îndrăgit, asemnând-o cu o lăcrimioară, floarea-i pură, de-un alb imaculat exprimând însăși sufletul plin de farmec și de har dumnezeiesc al surorii. Dovadă că acest cuib al familiei Zaharia din satul Cania este unul deosebit este și faptul că de aici și-a luat zborul în lumea miraculoasă a artelor frumoase și instrumentistul Ion Zaharia, iar dragostea de muzică a mamei Verginia, a tatălui Vladimir au preluat-o cei doi feciori, care au absolvit aceeași școală de arte.

Probabil, nu toți cunosc faptul că anume la insistența doamnei Verginia Boncev instituției din Cantemir i s-a conferit numele distinsului trompetist, originar din Cociulia din Codrii Tigheciului, Valeriu Hanganu, pe care-l poartă cu cinste și demnitate, aici, în fiecare primăvară organizându-se un concurs al instrumentiștilor din raioanele de sud ale republicii.

...Au fost de toate, bune și frumoase: o retrospectivă a căii parcurse, ilustrată din abundență cu poze și documente, treceri în revistă a semnelor de grațitudine, distincțiilor acordate V. Boncev, inclusiv, onorificul titlu de „Om emerit”, cetățean de onoare al orașului Cantemir, felicitări, diplome și mici cadouri din partea autorităților, profesorilor, bibliotecarilor, părinților, colegilor, prietenilor, discipolilor- din țară și de peste hotare, urări de viață lungă, de sănătate, dedicații, melodii răscolitoare, evoluări reușite ale foștilor și actualilor elevi ai școlii, ai filialelor din Baimaclia și Gotești. Dar cel mai plăcut a răsunat în acea seară vioara doamnei directoare, care a interpretat câteva melodii, ascultate de asistență cu răsuflarea întretăiată, precum se și merită pentru un iscusit muzician, un Om cu literă mare, care și-a făcut un nume, pe care și l-a înscris în analele istoriei mereu tânărul raion Cantemir, ca, în final, să cânte cu toții monumentală melodie „Bucurați-vă, prieteni...” și tradiționalul „Mulți ani trăiască”.

*Îi spunem și noi un sincer
„Vivat, crescat, floreat!”,
la mai mult și la mai mare!*

Distincții pentru două voci calde

Modeste și nespuse de talentate, așa mi s-au întipărit în memorie în cadrul primelor evoluări în scena mare tinerele interprete Irinuța Serafimciuc din Glodeni și Nansy Sandu din Petrunea. Prestațiile cu succes și ropotele de aplauze prevesteau că aceste mlădițe, cu voci calde, vor ajunge să cucerească culmi, se vor contopi armonios cu notele muzicale și vor uimi mii de spectatori.

Au trecut câțiva ani, iar domnițele glodenence nu încetează să adune în palmares zeci de diplome - dovadă elocventă a muncii asidue, a talentului și străduinței. Recent au participat la un frumos eveniment cultural. Este vorba de cea de-a XXXI-a ediție a Festivalului de muzică ușoară românească „Mărțișor dorohoian”, desfășurat la începutul lunii martie curent. La Dorohoi, județul Botoșani, glodenencele nu au mers singure. Au fost însoțite de o întreagă echipă de organizatori și susținători, totodată, printre care dna Mariana Iașco, conducătorul artistic al formației vocale „Cimpoiașul”, Casa raională de cultură; dna Mariana Dimov, directorul Casei raionale de cultură Glodeni și dl Ion Ursache, specialist principal al Serviciului cultură Glodeni. Călătoria peste Prut, în România, le-a impresionat și le-a epuizat în același timp, căci competiția a fost una acerbă. După cum ne-au comunicat interpretele, cei 27 de concurenți (din România, Republica Moldova și Ucraina) au avut o prestație scenică destul de înaltă. Juriul, alcătuit din nume notorii din domeniul culturii, a pus accentul pe calitățile vocale, vestimentație și ținuta scenică.

Și de această dată Irina și Nănsy nu și-au dezamăgit echipa. Au impresionat juriul fiecare în felul său și, prin urmare, Irina Serafimciuc s-a ales cu locul doi, iar Nănsy Sandu cu o mențiune la categoria de vârstă 11-16 ani. Sala Teatrului din Dorohoi era arhiplină, iar participanții au fost răsplățiți cu aplauze, pulsul sălii spunându-și cuvântul în funcție de evoluția scenică a tinerilor interpreți.

Am interpretat cântecul „Mocerita”, o compoziție muzicală, care mi-a dat posibilitate să-mi dau frâu liber timbrului vocii și emoțiilor, iar costumul, confecționat special pentru creație respectivă, s-a îmbinat de minune cu farmecul melodiei, ne-a mărturisit impresionată Irina.

Și piesa intonată de Nănsy - „Îngerul alb”, cu o conotație lirică a pătruns în inimile spectatorilor, iar timbrul vocii catifelat i-a impresionat și pe membrii juriului.

Revenite acasă, tinerele artiste s-au odihnit câteva zile, apoi s-au apucat intens de muncă. Pe lângă lecțiile la LT „Dimitrie Cantemir” și, respectiv, LT Petrunea, fetele mai sunt și eleve ale Școlii de arte Glodeni, clasa vioară. Încearcă să le reușească pe toate, căci tenacitatea le caracterizează pe deplin. Nu au timp de pierdut, pentru că următorul concurs se apropie cu pași giganți. E vorba de Concursul republican „Tinere talente” din Chișinău, care se va desfășura la finele lunii martie. Să le urăm succes frumoaselor domnițe glodenence fiindcă, știut lucru, laurii se culeg greu, dar împodobesc de minune omul talentat.

NADEJDA CUCU, conducător artistic.

Însetați de arta populară, îndrăgostiți de frumos

Moldovenii au creat de-a lungul veacurilor multe și nespuse de frumoase mărgăritare folclorice, lăsându-le testament să le păstrăm puritatea, să le transmitem de la o generație la alta. Pentru că, o vorbă cu tâlc, un cântec, un dans, o poveste dacă nu o spui, sau dacă nu ai cui o spune - rămâne un lucru în zadar, fără rost.

În perioada 25 martie - 2 aprilie 2014, **Formația folclorică „Comorile plaiului”** din com. Biești, Orhei a avut fericita ocazie de a susține

un turneu la invitația Associazione Culturale „Arte senza Frontiere” la Festival Internazionale di ballo e canto „Primavera sul Garda” în țara Italia.

Gazdă ne-a fost com. Sirmione-Italia - o peninsula pe vestitul lac Garda, slăvit prin dimensiunile și verdeța ce-l îmbrățișează. „Comorile plaiului” a prezentat cu înaltă măiestrie și demnitate portul nostru popular, dansul și cântecul folcloric, culegând aplauze și recunoștință de la publicul italian și îndeosebi de la moldovenii noștri aflați la lucru în împrejurimile acestei localități. **Pe această cale le mulțumesc pentru receptivitate, pentru dragostea lor față de folclorul nostru.**

Parada portului popular a lăsat urme adânci în sufletul spectatorului și a solilor tuturor țărilor participante, noi fiind primii care am demonstrat această feerie, iar drapelul R. Moldova a fluturat mândru în fruntea coloanei.

Am fost primiți de minune și am avut o întrevedere cu conduce-

rea primăriei Sirmione, unde s-a făcut schimb de suvenire.

Ne-am bucurat de succes. Dansurile „Coasa”, „Șaierul”, cântecele folclorice au pornit multe aplauze. Armonia instrumentelor populare: cobza, fluierul, acordeonul și toba au împletit o frumoasă cunună cu vocile melodioase ale artiștilor amatori. Ascultând cuvinte de laudă spuse la adresa artiștilor moldoveni ne simțeam în al nouălea cer de bucurie, dar, totodată, ne dădeam bine seama că **meritul este nu numai al ansamblului, dar și al strămoșilor noștri, care au creat cu mintea și sufletul asemenea avere națională.**

Grație primarului de Biești Ion Vlas, care a fost și conducătorul grupului, am vizitat or. Budapesta, slăvit printr-o arhitectura deosebită; orașul îndrăgostiților Verona, Italia; orașul pe apă – Veneția; Cetatea de scaun a lui Ștefan cel Mare – Suceava, România, miraculoasa și faimoasa mănăstire Putna cu muzeul lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Foarte mult ne-au impresionat munții Alpi

cu vârfurile lor înzăpezite, Carpații cu verdeța veșnică.

Călătoria a fost posibilă datorită oamenilor cu suflet mare: Consiliului raional Orhei, președintelui raionului Ion Ștefărța, Consiliului local Biești, primarului comunei Ion Vlas, pentru care **Vă suntem foarte recunoscători.**

Cu o deosebită mulțumire venim către dna Profira Constantinoiu care ne-a susținut la această activitate și nu în ultimul rând membrilor colectivului care cu contribuția lor proprie a făcut posibilă această deplasare, care prin mărgăritarele folclorice ale neamului nostru au povestit lumii întregi despre noi, despre limba noastră, portul popular, cultura și istoria noastră.

Prin ceia ce facem și continuăm a face, în domeniul culturii, avem multe de realizat. Prin puterea creatoare păstrăm și înmulțim zestrea spirituală a neamului, creăm noi valori, prin armonie și frumos înălțăm umanul din om. Continuăm drumul spre noi piscuri.

Păstrând tradițiile și datinile de secole ale neamului...

ION DORU

La finele lunii martie, un grup de copii din r. Cahul a participat la Festivalul de Muzică pentru copii din

Botoșani, România, organizat în cadrul proiectului „Muzică pentru toți” și având ca aplicant Asociația „Cheia Sol”, România, iar ca parteneri Agenția de Cooperare Transfrontalieră și Integrare Europeană ACȚIE - Cahul, R. Moldova (reprezentată de neobositele dne Maria Ajder și Larisa Suceanu-n.n.) și Centrul Bucovinean de Artă pentru Conserva-

rea și Promovarea culturii tradiționale românești din Cernăuți, Ucraina. Obiectivul principal al festivalului a fost crearea unei legături strânse între comunitățile locale din județul Botoșani, r. Cahul și Cernăuți, sub umbrela unui festival de muzică, pentru promovarea tinerilor talente din zona transfrontalieră prin activități cultural-artistice. La acest eveniment cultural de anvergură au participat 45 de concurenți, dintre care câte 8 copii din Ucraina și R.Moldova și 29 de copii din România. Concursul a fost structurat pe 4 categorii de vârste, iar reprezentanții țării noastre au fost:

Anastasia Levenco (4-7 ani); Bianca Nichita și Alisa Fiodorov (8-10 ani); Gabriel Nebunu (11-13 ani); Mila Hantea, Carolina Popov, Valentina Manolea și Emanuela Șeremet (14-18 ani). Agenda festivalului a cuprins 5 zile care au zburat pe neobservate, deoarece acolo, la baștina marelui Eminescu, copiii au avut parte de o întâlnire de bun venit cu pâine și sare, discotecă, de vizite la Muzeul Județean, Muzeul de Etnografie și la Muzeul „M. Eminescu” - Memorialul Ipotești, expoziții culinare, hand made, de un viu dialog cultural între reprezentanții României, R. Moldova și Ucrainei. Apoi au urmat 2 seri de concurs și festivitatea de premiere a învingătorilor, în sala mare a teatrului „M. Eminescu” din Botoșani.

Concurenții au fost evaluați de

un juriu format din specialiști muzicologi în frunte cu compozitorul Andrei Tudor, profesor la Conservatorul „George Enescu” din București. Din cei 45 de participanți, Premiul presei i-a revenit cahuleanului Gabriel Nebunu, care a reușit prin farmecul și talentul său să ridice în picioare întreaga sală. Tot Gabriel Nebunu a cucerit locul I la categoria de vârstă 11-13 ani cu piesa Zinaidei Julea „Foaie verde de-o cucută”. La fel pe locul I, în categoria de vârstă 8-10 ani s-a situat Alisa Fiodorov (piesa „Lasă-mi dragostea”). Locul II la categoria de vârstă 14-18 ani i-a revenit Valentinei Manolea și Emanuelei Șeremet. Pe locul III la categoria de vârstă 8-10 ani s-a clasat Bianca Nichita, la fel ca și Anastasia Levenco cu piesa

„Muzica” (categoria 4-7 ani).

Vom mai menționa că, pe lângă desfășurarea Festivalului Muzical, un alt scop al proiectului este crearea unei trupe internaționale care va efectua un turneu în România, Moldova și Ucraina. În acest scop, vor fi selectați câte 3 copii din fiecare țară, care vor edita un CD cu muzică reprezentativă pentru copii și tineri și vor realiza un videoclip al trupei noi create. În final, participanții aduc sincere mulțumiri Aplicantului din Botoșani, Asociației „Cheia Sol” în frunte cu frumoasa și talentata artistă și compozitoare Oana Pușcașu, întregii echipe care a susținut-o pe tot parcursul Festivalului și nu în ultimul rând - botoșănenilor, care au fost alături de cahuleni la toate evenimentele.

ANGELA OLĂRESCU, Biblioteca Publică Cricova

„Lut...Foc...Inspirație”

La finele lui Făurar, luna care semnifică începutul pregătirilor pentru muncile agricole și nu numai, la Biblioteca Publică Cricova a avut loc vernisarea expoziției tânărului ceramist Sandu Bejenaru cu tema: „Lut...Foc...Inspirație”. Dna Angela Olărescu, șefa bibliotecii, în deschiderea manifestării a menționat: „Sunt foarte bucuroasă că BP Cricova este gazda acestei expoziții și voi scoate în evidență două momente principale:

— Biblioteca noastră pentru prima dată găzduiește o expoziție de ceramică;

— Sandu Bejenaru și-a lansat prima expoziție a sa, aici, la noi la bibliotecă”.

Scopul vernisării expoziției – **descoperirea, susținerea și promovarea talentului tânăr.**

În această seară deosebită, alături de noi, au fost cititorii ai bibliotecii. Oaspeți de onoare i-am avut pe: secretara consiliului primăriei or. Cricova - Nadejda Rotaru, consilieri

locali: Valentina Volcinschi, Nina Eremeico, Liudmila Zveaghina, dl Gheorghe Bejenaru, tatăl lui Sandu Bejenaru și câțiva colegi a autorului.

Sandu Bejenaru s-a născut la 18 iunie 1992. A absolvit Colegiul republican de Arte plastice „Alexandru Plămădeală”, dizain ceramist. Este locuitor al orașului Cricova.

Ceramistul Sandu Bejenaru ne-a vorbit despre mânuirea lutului, modalitățile de ardere a lutului, ornamentarea vaselor din ceramică. „Cercurile de pe unele lucrări sunt un întreg, crează o impresie senzativă de sus în jos. De fiecare dată când creez la o lucrare spontan mă inspir pentru următoarea. Lucrările de la expoziție au fost confecționate timp de patru luni de zile”, a mai spus S. Bejenaru.

Publicul din sală a pus numeroase întrebări, ca: care-s dimensiunile cele mai mari?; unde veți promova arta d-astră?; de unde luați inspirație? ce redați prin obiectele date? ș.a.

Dna Nadejda Rotaru a vorbit

despre expoziție, că este o selecție modernă a lucrărilor din ceramică, cu nuanțe deosebite ce inspiră frumosul.

Dna Tamara Larii, colaboratorul bibliotecii noastre a menționat: „fiecare din noi are talent, numai că el trebuie descoperit și dezvoltat permanent. Nu este târziu, dacă noi descoperim talentul și la o vârstă înaintată”.

Sandu Bejenaru a mulțumit gazdei, pentru această frumoasă întâlnire, dar și posibilitatea de ași prezenta lucrările publicului larg..

Momentul festiv a derulat cu înmânarea diplomei de către șefa bibliotecii dna Angela Olărescu dlui Sandu Bejenaru pentru colaborarea fructuoasă cu biblioteca și promovarea artei frumosului în rândurile cricovenilor.

Această expoziție a fost apreciată la justa ei valoare de cititorii bibliotecii și de specialiștii în domeniu.

Urăm acestui talentat ceramist succese mari în creație și multă inspirație.

Poetul cu dorul de țară în suflet

Dumitru Matcovschi – figură emblematică în literatura noastră. Valoarea operei și însăși personalitatea căruia necesită îndreptățita recunoaștere și apreciere. Ori de câte ori revenim la creația lui Matcovschi, îi simțăm inegalabila valoare, simțind o maximă încărcătură emoțională. Având harul de a percepe frumusețea cuvântului, poetul i s-a dăruit cu tot sufletul, lăsând în urmă frumoase creații, bogate în conținut, sens, melodicitate, energie a gândului.

Tema patriotică e una din cele esențiale ale operei lui Matcovschi. Acesta fiind laitmotivul multor creații a poetului. Dragostea de patrie este expusă prin frumoase cuvinte și cântată în metafore, atrage cititorul astfel încât, recitindu-l pe Matcovschi, ne dăm seama că aceasta este trăsătura difinitorie a întregii sale personalități.

*Cerul tău, Moldovă, e de-albastru,
e de verde frunza ta oricând.*

*Un pământ mai scump pe lume nu e,
nici mai dulce nu e un pământ.*

Credință patriei și neamului domină starea de spirit a poetului și, probabil că acesta i-a fost crezul vieții. Prin creațiile sale, îl vedem ca purtător a celor mai nobile calități ale națiunii: verticalitate, credință, devotament ș.a. Poate că i-a fost important să demonstreze legătura și atitudinea față de pământul-floare de dor cu neam pașnic de Feți-Frumoși și Ilene-Cozânzene.

*Trăim o pace dreaptă să cunoaștem.
Alte pământuri nu râvnim,
aici murim, aici ne naștem,
aici ne naștem și murim!*

Marea parte a operei lui D. Matcovschi e pătrunsă evident de simțul patriotic. Poetul a purtat dorul de țară în suflet. **Durerile țării trecute prin foc și prin sabie, furate, trădate mereu, au fost durerile lui.**

*Plang în mine și-n țărâne
(precum plânge toamna-n noapte)
toate doinele bătrâne
picurate-n strop de șoapte.*

Ca armă întru scopul nobil a revenirii la valorile naționale ale plaiului cu dulce nume, revenit din vremi bătrâne, a folosit puterea cuvântului. Prin slova îndrăzneată a cerut adevăr Vorbele sunt sfinte. Sa le spunem sfant! Patimile prin care i-a fost sortit Moldovei să treacă și-au lăsat amprenta și în soarta zbuciumată a poetului.

*Lovește-mă, frunză de măr cu neîndurare:
am căutat adevăr în trădare.*

A crezut și-a fost trădat...Poetul la fel ca și ceilalți iubitori de țară din toate timpurile, a avut multe momente grele în care speranțele-au ars ca pe rug, însă Matcovschi afirma **Nu au poezii voie să plângă și să moară?** Aceiași dragoste de țară l-a făcut să se ridice, să creadă, să lupte, să îndemne.

*Și eu zic: trăiască harul mai întâi!
Care nu se vinde, care soartă îi,
care nu râvnește slavă și onor,
care nu trădează patimă și dor!*

Ruga pentru țară – o dovada indiscutabilă a nemărginitei dragoste pentru patrie a poetului.

*Dăruiește, Doamne Sfinte,
strop de dor Moldovei noastre,
drum de secol înaintea,
cer înalt și zări albastre.*

Și din-nou a crezut poetul, și din-nou a sperat poetul în frumoasele-adevăruri ...trecute astfel prin vreme. Având marele crez că totuși **Soarele cel Mare rasări-va cu izbandă.**

Dragostea de țară purtată de-o viață și marele crez, poetul Dumitru Matcovschi le-a înveșnicit în poezie, din care se vor inspira încă multe generații.

Chipul și faptele lui luminează și azi

Anevoioasă a fost calea lui Valentin Soțchi spre muzică. În anul 1940 obține o mandolină de la lăutarul Dănilă Papăboș. Cum a putut și-a meșterit un arcuș dintr-o creangă de vișinar și niște șuvițe de păr de coadă de cal. Umbla ca o umbră după lăutari, ascultându-le melodiile pe care mai târziu avea să le interpreteze singur. După absolvirea școlii din localitate, Valentin urmează Școala pedagogică din Orhei. Întors din armată face studii la Școala de iluminare culturală „Elena Sârbu” din or. Soroca, apoi la Institutul Pedagogic de Stat „Aleco Russo” din Bălți. Reîntors la baștină, în 1956, înființează prima fanfară în s. Pohoarna.

În primăvara lui 1968 Valentin Soțchi, a pus prima piatră la temelia fanfarei din s. Cotiujenii Mari. După un an de la înființare, fanfară ocupă locul II la Festivalul raional desfășurat în or. Florești. Mai târziu fanfara devine laureată a I-ului Festival unional (din ex URSS) de activitate artistică a oamenilor muncii. A învins și la cel de-al II-lea festival. Ca urmare, în 1978, comitetul central al ULCT (komsomolului) din Moldova l-a decorat pe Valentin Soțchi cu Diplomă de onoare, iar în 1988 i s-a conferit titlul de Lucrător emerit al culturii din Republica Moldova.

Pe atunci cultura începea să se ridice în plină stare. Familia Soțchi făcea parte din trupa teatrului popular „Lumina”, condusă de Vasile Minte. Împreună cu soția Ana, au crescut și educat trei copii. Feciorii lui Valentin Soțchi, la fel ca și bunul lor părinte, sunt pasionați de muzică. Făcând școala în „orchestra tatei”, cel mai mare, Iurie, a devenit dirijor de fanfară. Fiica Tatiana și-a făcut studiile la Școala de muzică „E. Coca” și Conservatorul de Stat „G. Musicescu” din Chișinău. Acum predă vioara la un liceu de profil din Iași (România). Mezinul Victor, a nimerit și el în „prizonieratul” muzicii. A fost clarinetist în „orchestra tatei”. În prezent e colonel de poliție, atașat al ambasadei Republicii Moldova în Republica Kârgâzstan.

Înființând fanfara din Cotiujenii Mari, dl Valentin Soțchi n-a avut tendința de a-și familiariza cu muzica numai copiii săi. Scopul major i-a fost crearea unei or-

Valentin Soțchi

chestre mari în care să cânte și părinții și copiii. Pentru propagarea cântecului popular, Uniunea compozitorilor din URSS a decorat fanfara din Cotiujenii Mari (conducător Valentin Soțchi) cu o Diplomă de onoare... Trăim în amintire și prin amintire...

Dar marele dirijor a trecut în neființă. A trăit clipe de satisfacție sufletească, învățând la început micuții din clasele primare să deprindă buchiile muzicii, cultivându-le totodată dragostea de țară, de neam, de mamă. Lumea lor interioară, inocentă, curată, îl determina să tindă la noi realizări. Pe parcursul activității a contribuit substanțial la menținerea nestinselor făclii de spiritualitate ale neamului nostru. A fost un pedagog și un muzicant

pasionat, calități ce-i întregeau chipul blajin și modest. Nu se simțea bine deloc atunci când i se aduceau cuvinte de laudă, deși le merita din plin. Evoluările dumisale de altădată cu fanfara ne generează și azi emoții puternice. În viața ce i-a hărăzit-o Dumnezeu pe pământ el a ars, răspândind dragoste și bunătate omenească. Moștenim astăzi un bogat tezaur de valori artistice, care a fost promovată și completată pe parcursul anilor cu multă sensibilitate și măiestrie de rapsodul împătimit de frumos. Marele Grigore Vieru scria într-o vestită poezie a Sa: „Se duc, ne părăsesc artiștii, /Acoperiți de mari cununi, /Se duc și veselii și triștii, /Se duc artiștii cei mai buni...”. Putem atribui aceste cuvinte, fără nici o îndoială și marelui nostru pământean.

Azi noi nu rămânem numai cu tristețea în suflet și lacrima pe obraz. Păstrăm amintirea vie despre Valentin Soțchi prin duioasele cântece lăsate drept moștenire pentru generația în creștere. Numai că... Au trecut 7 ani de la plecarea în veșnicie a vestitului rapsod. Dat fiind că a lăsat în urma sa sute de discipoli, care îi urmează calea spre promovarea frumosului prin muzica de fanfară, Consiliul Raional Șoldănești, Secția Cultură, Tineret și Sport, Căminul de cultură din s. Cotiujenii Mari i-au organizat o serată de omagiere Omului și Artistului Valentin Soțchi, ea având genericul „Un trandafir, o lumânare...”.

Sărbătoarea a reușit. Au venit mulți discipoli, inclusiv prima promoție (unii – deja mai cărunți decât regretatul lor dirijor), au venit pedagogi din sat și nu numai, conducerea raionului, primăriei, aproape toată Secția raională Cultură, Tineret și Sport cu șeful lor, Grigore Zănoagă și, desigur, familia (în afară de fiul din Kâr-gâzstan). Fanfara Consiliului Raional (dirijor Grigore Zănoagă) a cântat la intrare înainte de începerea evenimentului, îmbiind spectatorii să se grăbească la ceva inedit. A urmat spectacolul propriu-zis, în timpul lui evoluând artiști din sat, omagiind sărbătoritul printre interpretări. S-a produs foarte frumos și fanfara raională. N-au fost o excepție și membrii familiei lui Valentin Soțchi, care (am spus mai sus) au cu toții auz muzical bine dezvoltat.

În luările lor de cuvânt și primarul Petru Comendant, și șeful SCTS Grigore Zănoagă, și președintele raionului Alexandru Relișchi (de baștină din acest sat) au remarcat că Valentin Soțchi a fost și a rămas un exemplu demn de urmat, fiind nu numai un muzician de excepție, dar și un pedagog deosebit. Ei și-au exprimat regretul că pe scenă a evoluat fanfara raională și nu o fanfară din sat (pe motiv că nu este). Dar președintele a promis că la a doua ediție a sărbătorii, care va deveni un festival, ulterior poate festival concurs, va evolua fanfara satului Cotiujenii Mari – de asta va avea grijă dumnealui. Ei îi va reveni marea misiune să reîntoarcă faima de

odinioară a fanfarei acestui sat (cel mai mare din raion). Aici, dar și la masa de pomenire, au răsunit mulțumiri din partea familiei la adresa sponsorilor sărbătorii (antreprenorului Valentin Moldovanu de la Șoldănești, liderilor agricoli din sat Gheorghe Cojocar, Lucia Cebanu ș. a.). Tot în acea zi a răsunit ideea de a-i înălța marelui rapsod un bust în fața Centrului de creație a copiilor din sat – acolo unde a muncit o bună parte din viață, dânsul având un stagiu în pedagogie de 60 de ani...

Un caz descoperit de mine (S. C.) la acel eveniment. Fostul șef al Centrului de Creație de aici, Ion Ghilașcu, spunea cum a fost răpus, prin 2007, Valentin Soțchi. Fiind modest din fire, dirijorul n-a prea dorit să plece la un forum al pedagogilor din raion, dar Ion Ghilașcu l-a convins, spunându-i că s-a înțeles să i se înmâneze și lui o Diplomă pentru atâția ani de muncă în pedagogie. A venit. După ce au fost înmânate toate Diplomele de la Guvern, Minister, Consiliul Raional, Direcția Învățământ (...), Valentin Soțchi a înțeles că cineva a uitat de el. S-au l-a ignorat. De atunci a spus că nu mai poate lucra la Casa de Creație, iar ceva mai târziu a decedat. Poate că a fost o greșală a cuiva, numai că s-a dovedit a fi fatală pentru un Om care a ars ca o lumânare pentru oameni și pentru copiii lor. Așa au rămas copiii și nepoții dumisale fără înaintaș. Se mai întâmplă, că suntem moldoveni, unii chiar cu rânza mare.

LIDIA ZMEU, BP or. Leova

Dumitru Matcovschi – crainicul reînvierii noastre.

Cu acest generic s-a desfășurat recent la Biblioteca Publică Raională Leova **Concursul literar raional „La izvoarele înțelepciunii”, dedicat simbolului mișcării de renaștere națională Dumitru Matcovschi.**

D. Matcovschi a simțit până la durere nevoia noastră de rădăcini, aceasta fiind în concepția lui una dintre ideile care nu trebuie nicidecum trădate, precum ne mărturisește poetul în poezia „Va fi ca mâine”. O dovadă este parabola deosebit de sugestivă „Rădăcini”. Operele lui D. Matcovschi captivează prin marea cunoaștere a vieții, prin dragostea de baștină, de neam, de limba maternă, de doine și cânt, de țară, dragostea de părinți și ființa dragă femeia. El este nu numai un strălucit scriitor dar și un „... **Simbol al libertății pe vremuri grele și întunecate...**” (după cum îl caracterizează Ion Hadârcă). Multe versuri au moștenit codul genetic al muzicalității versului popular, a colaborat cu compozitorii Ion Aldea Teodorovici, Petre Teodorovici, Mircea Oțel, Mihai Dolgan, Constantin Rusnac, Tudor Chiriac, Anatol Chiriac, Ion Enache, Eugen Doga. E pur și simplu de invidiat forța de viață și artistică, de care a dat dovadă Poetul - lacri-

mă de dor basarabean. Un maraton literar de aproape 75 ani! D. Matcovschi e unul dintre cei mai citați scriitori. Asta au demonstrat-o și participanții la **Concursul „La izvoarele înțelepciunii”**, apreciați de un juriu din specialiști ai Direcției cultură, Direcției învățământ, cât și de administrația Bibliotecii Raionale, care a promovat III probe – 2 orale (răspuns la întrebări din biografie și opera scriitorului) și cea scrisă (eseu cu genericul „Dumitru Matcovschi – simbol al mișcării și renașterii naționale”). Și-au dat concursul 25 de învingători ai primei etape locale din toate comunitățile raionului.

Prin urmare: diploma pentru locul I și premiul respectiv l-a cucerit Ioana Rotaru de la L. „M. Eminescu”, or. Leova, locul II a fost oferit elevelor Iuliana Curleac din s. Covurlui și Valeria Cujbă, s. Cazangic. Pe locul III s-a situat Georgeta Crețu, s. Iargara și Nicoleta Lisevici, s. Hănăsenii Noi.

Tuturor participanților li s-au acordat diplome și mențiuni pentru participare la concurs.

un dor... o amintire... un trecut...

În ziua Bunei Vestiri Biblioteca Publică și Biblioteca Publică pentru Copii din s. Molovata au găzduit lansarea cărții de versuri „Cu drag de voi prin voi și azi trăiesc...”, autor Iulia Bejan-Volc, consăteanca noastră.

Bibliotecile au fost primenite de sărbătoare, așteptând oameni dragi sufletului. Au fost vernisate expozițiile „Grai și suflet în istoria și tradițiile satului meu,” și „Satul Molovata: un dor, o amintire, un trecut”, cu opera autoarei, documente, informații despre localitatea noastră și oamenii ei. Am avut și oaspeți dragi: scriitoarea Iulia Bejan-Volc, vicepreședintele raionului Maria Jimbei, șeful Direcției Cultură și Turism Valentina Semionov, primarul satului Serafim Bejenari, consilierul local Olga Pahomea, rude, colegi de clasă a autoarei și mulți beneficiari ai bibliotecii.

Dna Iulia Bejan-Volc a povestit despre regăsirea ei în versuri. De la începuturi a fost profesoară la șc.

„Am scris această carte, ce constituie un îndemn către o gândire imagină de care au nevoie cercetătorii, inovatorii prezentului și promotorii viitorului din domeniile educației și științei, pentru cei care se regăsesc pe unda versului, care își cinstesc trecutul prin prezent...”,

Iu. Bejan-Volc

nr.20 din capitală, ca mai apoi să se învrednicească cu titlul de doctor habilitat la Academia de Științe a Moldovei. A studiat și a scris mult - studii de cercetare despre localitățile rurale. Întotdeauna a preocupat-o subiectele despre satul natal, din care a plecat fiind o fetișcană, ca să se reîntoarcă, de fiecare dată, găsindu-l mai primenit, plin de viață, cu credință și oameni buni. Povestind despre carte a spus, că acest volum este despre autodepășire, cu idei proaspete, trecute prin țesutul amintirilor, e o cunoaștere a prezentului prin imperativul timpului.

Beneficiarii bibliotecii Inga Stavenschi, Mihaela și Natalia Postică, Victoria și Marina Roșca, Corina Bejenari, Daniela Arion, Laurtențiu Agleazov au prezentat un recital din poezia autoarei. La recitarea poeziei „ Balada satului,” de către Natalia Postică, autoarea cu lacrimi pe obraz a declarat, că abia acum a înțeles cât de actuale și importante sunt aceste versuri, acum când casele noastre sunt adesea părăsite, stăpânii fiind plecați după câștig, copiii sunt rămași singuri, iar „ciutura plânge-n fântână c-a rămas și ea străină...”.

A vorbi despre carte, înseamnă a vorbi despre oameni, iar a vorbi despre oameni înseamnă a vorbi despre viață. Cartea dnei Iulia este doldoră de învățăminte, cuvinte calde și amintiri plăcute, uneori nos-

talgice. Poeziile ei ne amintesc de copilărie, de vatra casei părintești, de fântâna din care am băut apă, de cele mai dragi ființe - părinții. Dna Iulia știe cum să aleagă cuvintele, să le deie importanță, să le pună la locul lor, ca mesajul dragostei pentru cei din jurul nostru să ajungă la inimile lor. Prin poezia sa se roagă lui Dumnezeu pentru noi, pentru satul nostru, pentru cei care au plecat la veșnicie și ne învață același lucru, să nu ne uităm istoria și tradițiile, cine suntem și de unde venim.

Ansambul folcloric „Sălcioara,” de la Casa de cultură a întregit sărbătoarea cu un buchet de cântece pascale, printre care, „Sub o salcie pletosă”, „Lisuse dulce”, „Din mila Ta, Doamne” ș.a.

În numele tuturor și a celor care îndrăgesc poezia autoarei, gazdele au mulțumit dnei Iulia Bejan-Volc și celorlalți invitați, iar autoarea cărții a fost invitată și la alte întâlniri cu noi opere pline de cuvinte calde, bunătațe și credință, în care să ne regăsim.

PRESTĂRI SERVICII POLIGRAFICE

FEP Grafema Libris s.r.l.
Cod fiscal 1003600038636
Cont/decontare 22244011092
Cod plătitor TVA 0402143
BC "Energbank" SA, m. Chișinău fil. Centru
cod bancar ENEGMD 22895

Notograf Prim s.r.l.
Cod fiscal 1009600037527
Cont/decontare 222490100004601
BC "Fincombank" S.A. fil. Nr. 1 Chișinău
cod bancar FTMDMD2X735

mun. Chișinău,
str. București 68, etajul 3, of. 313.
tel/fax: (022) 202-555; 202-553.
mob.: 069-39-29-09; 069-022-237

LITERATURĂ DE SPECIALITATE ȘI BELETRISTICĂ

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
ISTORIE · TEORIE ARTE			
1.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa I-II), L. Țurcanu, A. Țurcanu	192 p.	50
2.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa III-IV), L. Țurcanu, A. Țurcanu	122 p.	50
3.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnovceanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnovceanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	Arta Muzicală din R.M. Academia de Știință a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	200
6.	Muzică etnică: tradiție și valoare V. Ghilaș	296 p.	20
7.	Învățământul Muzical în Moldova Gleb Ciaicovski-Mereșanu	276 p.	20
8.	Estetica romanței (studiu), Andrei Tamazlăcaru	178 p.	20
MELODII FOLCLORICE			
8.	Alină dorule alină (Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	150
PARTITURI ORCHESTRE POPULARE			
9.	Melodii de pe coline vol.II (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhrii	152 p.	30
PARTITURI CORURI			
10.	Ține-mă dorule lin (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	30
11.	Cântece de dor (pentru diverse formații vocale), V. Nevoie	74 p.	30
12.	Plaiul meu (coruri), Victor Nevoie	126 p.	30
13.	Nouă azi ne-a răsărit (colinde de Crăciun)	146 p.	30

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
14.	Nu poți da timpul înapoi... (romanțe), Ianoș Țurcanu, Svetlana Badrajan	58 p.	20
15.	Mi-e dor de-o seară cu romanțe (romanțe), Galina Furdui	620 p.	150
CÂNTECE ȘI VERSURI			
14.	Și îngerii ca omul plâng (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	20
15.	Gânduri țesute-n suflet (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	20
MONOGRAFII · CELEBRITĂȚI			
16.	Grigore Grigoriu (viața și creația — album), Ion Proca	248 p.	100
17.	Nicolae Sulac (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
	Un veac de dor matern (viața și activitatea maetrului Ion Dolănescu), Ion Proca	304 p.	100
19.	Poiana cu heruvimi (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	40
BELETRISTICĂ			
	La Oină (roman), Ion Proca	160 p.	20
20.	Din cartea copilăriei (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
21.	Alfabetul Vesel (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	32 p.	10
22.	Ce ascund cuvintele (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	36 p.	30
23.	Carte de dragoste (poezii), Ianoș Țurcanu	180 p.	20
24.	Viespea (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	10
25.	Cetatea de Cuvinte (Antologie, Scriitori Soroceni), Petre Popa	680 p.	70
26.	Cinegetica (dicționar explicativ), Tudor Colac	300 p.	70

Nr.	Denumirea	Pagini	Preț (lei)	Telefon
1.	Culegere de creații corale a compozitorilor români. Vol. I Elena Condoreche	120 p.	50	067373576

Nr. d/o	Registre Case de cultură, Școli de muzică	Preț (lei)
1.	Registrul de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2 Regulamentul-tip)	14
2.	Registrul de evidență a activității formației artistice de amatori (aprobat Ministerul Culturii nr. 102 din 26 aprilie 2007)	14
3.	Registrul general de evidență a reușitei elevilor (pentru director)	14
4.	Registrul de evidență a șarjei pedagogice pentru profesori și corepetitori	14
5.	Registrul de evidență a probelor de admitere	9
6.	Registrul frecvenței și reușitei elevilor la disciplinele de grup	7
7.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	5
8.	Planul individual	5
9.	Cartea de evidență a lecțiilor asistate	10
10.	Proiect de lungă durată pentru disciplinele de grup	5
11.	Registrul proceselor–verbale, colocvii, concerte academice, expoziții, examene	10
12.	Registrul proceselor–verbale ale consiliilor profesoriale	10
13.	Registrul proceselor–verbale ale ședințelor secțiilor	10
14.	Registrul de evidență a frecvenței profesorilor la serviciu	10
15.	CertIFICATE (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	25

Nr. d/o	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț (lei)
1.	Registrul mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
7.	Fișa catalog (liniată)	7x11, ofset	0.05
8.	Fișa catalog (curată)	7x11, ofset	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05
13.	Despărțitoare catalog (de centru)	carton 250 g. ștanțate	0.5
14.	Despărțitoare catalog (de dreapta)	carton 250 g. ștanțate	0.5
15.	Despărțitoare catalog (de stânga)	carton 250 g. ștanțate	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4
17.	Fișa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2
18.	Fișa contract	carton 220 g.	0,4

Editura „Notograf Prim“ s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

Adresa: or. Chișinău, str. București, 68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53
Tel./Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: notografprim@gmail.com
grafemalibris@gmail.com

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 5 (35)

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Inst. de cultură	Responsabil de ediție (zonal)
În funcție de proporția, abonați-instituții de cultură				
1	Bălți	42	23	Vera Caraulan (0231) 25 083
În funcție de numărul abonaților				
1	Ialoveni	65	61	(0268) 26 004
3	Edineț	45	92	Rodica Popa (0246) 22 648
4	Orhei	43	127	Gheorghe Guriuc (0235) 22 648 Lidia Sitaru (0235) 23 684
5	Ungheni	43	126	Eugenia Baroncia (0236) 22 648
6	Fălești	42	122	Grigorie Budu (0259) 22 648
7	Călărași	39	90	Sergiu Cojocaru (0244) 20 840
8	Criuleni	38	61	Valentina Bobeico (0248) 22 323 Maria Rapcia
9	Râșcani	37	99	Emilia Garbuz (0256) 22 648
10	Șoldănești	36	64	Grigore Zănoagă (0272) 24 310
11	Hâncești	34	118	Ion Tulbu (0269) 23 070
12	Strășeni	29	71	Vera Schirliu (0237) 22 244
13	Glodeni	24	69	Vecislav Barat (0249) 22 648
14	Căușeni	20	84	Fiodor Garaba (0243) 22 486
15	Nisporeni	21	68	Aurelia Andronache (0264) 23 711
16	Anenii Noi	21	72	Vasile Moroșanu (0265) 24 349
17	Rezina	22	73	Angela Racu (0254) 24 412
18	Briceni	19	68	Ilie Zagorciuc (0247) 22 648
19	Telenești	20	97	Pavel Casian (0258) 22 648
20	Soroca	19	125	Grigore Bucătaru (0230) 23 124
21	Cimișlia	19	74	(0241) 22 648
22	Florești	13	119	
23	Dubăsari	14	34	Valentina Semionov (0248) 44 753
24	Cantemir	14	92	Nicolae Efticov (0273) 22 648
25	Cahul	14	103	(0299) 22 255
26	Ștefan-Vodă	13	67	Valentina Uță (0242) 22 648
27	Drochia	13	81	Petru Ababii (0252) 22 648
28	Donușeni	12	48	Liuba Dănuță (0251) 24 272
29	Leova	12	70	Mihai Suruc (0263) 24 175
30	Sângerei	12	99	Valeriu Rusu (0262) 21 898
31	Chișinău	10	68	
32	Ocnita	7	68	Ludmila Belonoșca (0271) 21 429
33	Basarabeasca	4	25	(0297) 21 043
34	UTAG (Ceadăr-Lunga)	0	81	
35	Taraclia	0	52	

Total tiraj: 816 ex.

DIPLOME INVITAȚII AFIȘE BUCLETE ECUSOANE CĂRȚI DE VIZITĂ de la 5 lei per exemplar + design
de la 3 lei per exemplar + design
de la 1 leu per exemplar + design
de la 8 lei per exemplar + design
de la 1 leu per exemplar + design
de la 1 leu per exemplar + design

Expoziția „Lut...Foc...Inspiratie” a ceramistului Sandu Bejenaru, or. Cricova

**„Un trandafir, o lumânare...”
serată de omagiere a Omului și Artistului**

**Valentin Soțchi,
s. Cotiujeii Mari, Șoldănești**

Zilele Naționale „Alexei Mateevici“, ed. a XXII-a, or. Căinari

